

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

ЗВІТ ПРО РОБОТУ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ

ЗА 2024 РІК

Звіт про роботу Наукової бібліотеки за 2024 рік

ЗМІСТ

Вступ-----	3
Таблиця основних статистичних показників за 2024 рік-----	4-9
1.Формування та облік документного фонду бібліотеки -----	9-16
2.Електронні інформаційні ресурси -----	14-16
2.1 Репозитарій -----	15
2.2 Електронний каталог -----	16
3. Інформаційне забезпечення навчальної та наукової діяльності-----	16-17
4.Обслуговування користувачів -----	17-19
5.Культурно – просвітницька робота -----	19-42
6.Представництво бібліотеки в мережі Інтернет -----	42
7.Наукометричний та інформаційний аналіз -----	43-44
8.Перевірка на плагіат -----	44
9.Інноваційний освітній простір бібліотеки-----	45-47
10.Підвищення кваліфікації співробітників бібліотеки-----	47-48
11.Методична робота-----	48-50

Вступ

Війна зачепила усі без винятку сфери суспільного життя і торкнулася кожного громадянина і мешканця України. Нині бібліотекарі та бібліотеки приймають виклики, породжені війною та шукають рішення для подолання існуючих проблем та загроз. У цей складний для науки і освіти час бібліотеки продовжують підтримувати наукові дослідження в Україні, сприяють формальній і неформальній освіті, самоосвіті та саморозвитку.

Наукова бібліотека НУ «Запорізької політехніки» допомагає науковцям, студентам, аспірантам університету, виконуючи функції однієї з базових ланок в інформаційному забезпеченні неперервної освіти.

Варто зазначити, що у складних умовах війни та невизначеності вкрай важливо для наукової та культурної спільноти підтримувати професійні та творчі зв'язки, мати нагоду для зустрічі, обміну ідеями, думками та досвідом.

Університетська бібліотека і навчальний заклад продовжує функціонувати в одному інформаційному просторі та виступати для студентів єдиним джерелом знань.

Наукова бібліотека НУ «Запорізька політехніка» і сьогодні вбачає свою основну місію у виконанні завдань навчально-виховного процесу та сприянню науково-дослідницькій роботі, у підготовці висококваліфікованих спеціалістів, забезпечення доступності документів та інформації на основі якісного і оперативного бібліотечно-бібліографічного обслуговування читачів і користувачів бібліотеки відповідно до їх інформаційних запитів.

Основні пріоритетні напрямки діяльності наукової бібліотеки у 2024 році:

- створювати сучасні інформаційні продукти та послуги, які б максимально задовольняли освітні та наукові потреби користувачів;
- підвищувати інформаційну культуру користувачів, розвивати їхню інформаційну компетенцію;
- формувати інформаційні ресурси відповідно до освітніх і наукових потреб користувачів, враховуючи перспективи розвитку освітніх послуг університету;
- зміцнювати зв'язки з університетськими структурними підрозділами різних рівнів для формування інформаційних ресурсів бібліотеки;
- проводити науково-дослідну й методичну роботу, спрямовану на вдосконалення всіх напрямків діяльності бібліотеки;
- створювати творчі й конструктивні взаємини з бібліотеками інших закладів освіти, які б сприяли розвитку корпоративних проектів і програм;
- удосконалювати інфраструктуру бібліотеки та підвищувати комфортність обслуговування користувачів;
- підвищувати професійний рівень співробітників бібліотеки відповідно до сучасних вимог і професійних стандартів;
- вести культурно-просвітницьку і виховну роботу серед студентської молоді.

ТАБЛИЦЯ ОСНОВНИХ СТАТИСТИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ РОБОТИ ЗА 2024 РІК

Назва показника	Значення
Повна назва, рік заснування бібліотеки	Наукова бібліотека Національного університету "Запорізька політехніка", 1900
ПІБ керівника бібліотеки	Кучерук Раїса Іванівна
E-mail бібліотеки	library@zp.edu.ua
ПІБ ректора ЗВО	Грешта Віктор Леонідович
E-mail ректора	gresha@zp.edu.ua , greshtaviktor@gmail.com
Група за оплатою праці	2
Бібліотечний фонд	
Всього примірників	771903
у т.ч. рідкісних та цінних документів	240
За видами	
Книг	576519
Періодичних видань	102265
у т.ч. журналів - примірників	102197
у т.ч. газет - річних комплектів	68
Неопублікованих документів	2731
Електронних носіїв із записом	428
Мережних локальних документів, що доступні користувачам бібліотеки (не службові)	67049
у т.ч. із відкритим доступом	30419
Інших документів	22911
За мовами	
Державною мовою	194593
Іноземними мовами	577310
у т.ч. російською мовою	554379
За цільовим призначенням	
Наукових видань	367041
Навчальних видань	348442
у т.ч. навчальних видань в електронній формі (дискети, оптичні диски + локальні мережні документи)	38147
Літературно-художніх видань	24205
Електронні ресурси	
Мережні віддалені ресурси	
Ліцензійні ресурси передплачені (придбані)	
Кількість придбаних (передплачених) БД	7
з них: повнотекстових БД	5
Кількість унікальних назв книг, журналів, ін.	500 000 000
Ліцензійні ресурси тестового доступу	
Кількість тестових БД	0
Кількість унікальних назв книг, журналів, ін.	0
Ресурси відкритого доступу	

Кількість посилань на унікальні безкоштовні інтернет-ресурси, які бібліотека внесла до свого онлайн-каталогу або БД	5168
Бази даних (власні)	
К-ть власних БД (ЕК - це 1 БД; Службові БД не враховувати)	5
Обсяг власних БД (кількість бібліографічних записів)	467839
з них: записів у Електронному каталозі	387126
К-сть введених записів до ЕК за рік	12641
К-сть звернень до ЕК	36762
Кількість оцифрованих документів	
К-сть оцифрованих документів за рік	104
у т.ч. сторінок	1346
К-сть оцифрованих документів всього за весь період роботи в цьому напрямі	259
Інституційний репозитарій	
Назва репозитарію	Електронний інституційний репозитарій НУ"Запорізька політехніка"
URL репозитарію	http://eir.zp.edu.ua/
К-сть представлених документів (записів)	17444
К-сть звернень	1439799
Бібліотечний вебсайт (вказати власний чи сторінка на сайті ЗВО)	власний
URL вебсайту	http://library.zp.edu.ua/
К-сть звернень	3276
Інші вебресурси бібліотеки	
Кількість вебсайтів (за виключенням п.4.5), які підтримує бібліотека	2
Кількість звернень	16353
Надійшло документів	
Всього примірників	8101
Всього назв	7901
За видами	
Книг - примірників	202
Книг - назв	133
Періодичних видань	121
у т.ч. журналів - примірників	120
у т.ч. газет - річних комплектів	1
Неопублікованих документів - примірників	1
Електронних носіїв із записом - примірників / назв	0/0
Мережних локальних документів	7777
Інших документів	0
За мовами	
Державною мовою - примірників	7313
Іноземними мовами - примірників	788
у т.ч. російською мовою - примірників	279
За цільовим призначенням	
Наукових видань - примірників	2548
Навчальних видань - примірників	5546
у т.ч. навчальних видань в електронній формі (дискети, оптичні диски + локальні мережні документи)	5413
Літературно-художніх видань - примірників	7

Обмінний фонд	
Всього примірників	0
у т.ч. надійшло примірників	0
у т.ч. передано примірників	0
Вибуло примірників	104534
Користувачі	
Кількість користувачів (фіз.осіб) за єдиним обліком	11506
у т.ч. Студентів	10516
у т.ч. Сторонніх	23
Кількість віртуальних користувачів (відповідно до кількості неоднакових кодів (IP-адрес) осіб та організацій, зареєстрованих в облікових вебфайлах протягом року).	176
Обслуговано всіма структурними підрозділами	12922
Кількість відвідувань	
Всього	1510585
у т.ч. к-сть звернень до вебресурсів бібліотеки	1496190
у т.ч. к-сть відвідувань соціокультурних заходів	297
Видано документів	
Всього примірників	1150022
у т.ч. рідкісних та цінних документів	39
За видами	
Книг	10796
Періодичних видань	321
у т.ч. журналів - примірників	311
у т.ч. газет - примірників	10
Неопублікованих документів	10
Електронних носіїв із записом	0
Мережних локальних документів	1138268
Інших документів (ноти, мапи, платівки, карти тощо)	627
За мовами	
Державною мовою - примірників	1096342
Іноземними мовами - примірників	53680
у т.ч. російською мовою - примірників	38411
За цільовим призначенням	
Наукових видань	15963
Навчальних видань	1129639
у т.ч. навчальних видань в електронній формі (дискети, оптичні диски + локальні мережні документи)	1126010
Літературно-художніх видань	4420
Мережні віддалені ресурси - кількість завантажених користувачами електронних документів (файлів)	
Ліцензійні ресурси передплачені (придбані)	566
Ліцензійні ресурси тестового доступу	
МБА та ЕДД (електронна доставка документів)	
К-сть абонентів МБА, ЕДД	3
К-сть документів, отриманих з інших бібліотек	15
у т.ч. сторінок електронних копій	434
К-сть виданих документів іншим бібліотекам	25
у т.ч. сторінок електронних копій	52
Культурно-просвітницька робота	
Тематичні виставки, перегляди:	
Загальна кількість виставок, переглядів	158

Представлено документів	2762
у т.ч. Віртуальні виставки:	
Загальна кількість віртуальних виставок	36
Представлено документів	458
Бібліографічні огляди:	
Тем	9
Прочитано	9
Кількість соціокультурних заходів	7
Довідково-інформаційне обслуговування	
К-сть абонентів ВРІ	30
К-сть тем ВРІ	82
К-сть абонентів ДОК	79
К-сть тем ДОК	76
Виконано довідок, всього	8062
у т.ч. тематичних	291
у т.ч. заіндексовано документів (УДК)	719
Виконано в автоматизованому режимі	7312
у т.ч. віртуальною довідковою службою	676
URL віртуальної довідкової служби	http://library.zp.edu.ua/virtual_dovidka.html
К-сть днів інформ., кафедр, дипломника, фахівців	12
Кількість складених бібліографічних покажчиків	1
Кількість опублікованих бібліографічних покажчиків	0
Кількість бібліографічних покажчиків, представлених в електронній формі	1
Формування інформаційної культури	
Загальна к-сть проведених занять (в годинах)	0
Програма навчального курсу в академічних годинах:	
у т.ч. для студ. молодших курсів: теорет.	0
у т.ч. для студ. молодших курсів: практ.	0
у т.ч. для студ. старших курсів: теорет.	0
у т.ч. для студ. старших курсів: практ.	0
у т.ч. для наук.-пед. працівників: теорет.	0
у т.ч. для наук.-пед. працівників: практ.	0
Науково-дослідна та науково-методична робота	
Кількість тем наукових робіт	0
Назви тем наукових робіт (заповнювати обов'язково при наявності тем наукових робіт)	0
Проведено конференцій	0
Проведено семінарів у бібліотеці	0
Проведено інших заходів	1
К-сть виступів на конференціях, семінарах	0
К-сть публікацій	0
Матеріально-технічна база (МТБ)	
Загальна площа приміщень бібліотеки (кв.м.)	2101
у т.ч. площа для зберігання фондів (кв.м.)	1306
у т.ч. площа для обслуговування користувачів (кв.м.)	794
Кількість абонементів	4
Кількість читальних залів	6
Місць для читачів	317
Технічна характеристика приміщень	
Потребує капітального ремонту (кв.м.)	99
Перебуває в аварійному стані (кв.м.)	0

Кількість технічних засобів	
Кількість комп'ютерів	53
у т.ч. к-ть серверів	2
Кількість автоматизованих робочих місць (АРМ)	51
у т.ч. АРМ для співробітників	27
АРМ для користувачів	24
К-сть комп. з доступом до Інтернету	53
у т.ч. для користувачів	24
К-сть копіювально-розмножувальної техніки (КРТ), всього	17
у т.ч. сканерів	5
принтерів	4
копірів	0
БФП (багатофункціональні пристрої)	8
Кількість телефонних номерів	10
Використання технологій WI-FI так/ні	так
Наявність ліцензованої бібліотечної системи (вказати назву)	УФД/Бібліотека
Фінансові витрати на:	
Придбання книг	0
Передплату періодичних видань	0
Передплату баз даних	15000
Інші витрати	0
Отримано дари	
Книг (примірників)	191
Книг (на суму)	42939
ПК та іншої комп. техніки (одиниць)	44
ПК та іншої комп. техніки (на суму)	690432
Інше (сума)	879249
Персонал бібліотеки	
Облікова кількість штатних працівників (з урахуванням технічного і обслуговуючого персоналу) (осіб)	30
у т.ч. жінок	29
Кількість бібліотечних працівників (технічний і обслуговуючий персонал не враховувати) (осіб)	30
у т.ч. бібліотечних працівників, які мають 3-й рівень освіти (освітньо-науковий/освітньо-творчий), науковий ступінь (кандидат наук, доктор філософії, доктор мистецтва, доктор наук)	0
Кількість бібліотечних працівників за освітою — п.22.3 повинен дорівнювати сумі пп.22.3.1, 22.3.2, 22.3.3, 22.3.4 (у разі одержання освіти в кількох навчальних закладах, рівень освіти визначається відповідно до учбового закладу вищого рівня, який закінчив працівник)	
Вища освіта (2-й рівень, магістерський)(магістр, спеціаліст)	27
у т.ч. спеціальна	9
Вища освіта (1-й рівень, бакалаврський)	0
у т.ч. спеціальна	0
Початкова вища освіта (молодший бакалавр)	2
у т.ч. початкова спеціальна	2
Повна загальна середня освіта	1
за стажем (бібліотечних працівників)	
До 3 років	1

3-9 років	0
10-20 років	9
Понад 20 років	20

1. Формування та облік документного фонду бібліотеки

Протягом року комплектування фонду було спрямоване на формування ресурсної бази бібліотеки, в основі якої є наповнення документальної бази різними носіями інформації, на своєчасне виконання запитів користувачів, використовуючи сучасні інформаційні технології.

Джерела комплектування:

1. Видання НУ «Запорізька політехніка» - 103 примірника на суму 33183,87 грн.

З них:

- 98 примірників журналів на суму 33140,15 грн.;
- 5 примірників газет на суму 43,72 грн.;

2. Дари від різних організацій та приватних осіб - 86 прим. на 104487,71 грн.:

З них:

- 56 примірників книг на суму 9396,71 грн.;
- 18 примірників журналів на суму 1052,00 грн. (13 прим. осн.ф. + 5 сум.);
- 11 примірників брошур;
- 1 дисертація;

3. Заміна книг, загублених читачами :

- 135 примірників книг на суму 33543,00 грн.;

Загалом до фонду бібліотеки за 2024 рік всього надійшло 324 документа на суму 77175,58 грн.

Усі нові надходження пройшли відповідний облік в автоматизованому режимі, занесені до БД «Надходження до фонду», обліковані і передані до відповідних структурних підрозділів бібліотеки.

Минулого року передплати періодичних видань не оформлювали. Причиною став ризик несвоєчасного отримання журналів та неспроможність звітування перед бухгалтерією. Тому, продовжимо розміщувати на бібліотечному сайті нашого університету посилання на сайти науково-технічних журналів, які мають електронні версії. Пошук таких періодичних видань будемо здійснювати в мережі Internet, згідно реєстру наукових фахових видань України, затвердженого Міністерством освіти і науки України.

Протягом року до фондів читальних залів за різними джерелами надійшло:

116 примірників періодичних видань на загальну суму 34192,15 грн.

З них:

з редакції університету - 98 примірників на 33140, 15 грн.;
за дарами - 13 примірників на 1052,00 грн., 5 прим. сумарно облікованих.

**Загальний фонд періодичних видань на 01.01. 2025 р. налічує
102123 примірника:**

Вітчизняних - 77685 примірників
Зарубіжних - 17342 примірника
Сумарних - 7096 примірників

На сьогодні, як і у попередні роки, найбільшим відсотком наповнення фонду бібліотеки залишаються безкоштовні надходження - даровані видання. Протягом звітного року такі видання отримували як від приватних осіб, так і від різних організацій. Продовжували ведення діючої акції «Подаруй бібліотеці книгу». На сайті бібліотеки, у рубриці «Наші дарувальники», розміщували інформацію про дарувальників з висловлюванням їм вдячності та поваги. Минулого року до БД «Книги подаровані бібліотеці» надійшло 56 примірників за різними джерелами. Дарування надходили також і від викладачів та співробітників нашого університету.

Серед дарувальників слід відмітити: професора кафедри «Транспортні технології», доктора технічних наук О.Б. Котова, доктора технічних наук, професора кафедри «Інтегровані технології зварювання та моделювання конструкцій», старшого викладача кафедри «Металорізальних верстатів і інструментів» П.В. Глушко, 17 примірників навчальних видань від викладачів кафедри «Туристичного, готельного та ресторанного бізнесу», студентки юридичного факультету К.О. Панасюк.

Крім того, безкоштовні надходження отримували від різних організацій та установ: Департаменту культури і туризму Запорізької міської ради (три примірники книги «Плакати воєнного часу»), Запорізького обласного краєзнавчого музею, Української асоціації позитивної психотерапії м. Київ, видавництва «Наукова думка» НАН України, ВД «Академперіодика», Інституту проблем міцності імені Г.С.Писаренка НАН України, Інституту проблем математичних машин і систем. Продовжують надходити дари від науково-технічної бібліотеки національного університету «Львівська політехніка», та інших.

Загалом, отримані безкоштовні дарування складають основну частку усіх нових надходжень і являють собою належне доповнення у формуванні бібліотечного фонду.

У складі дарувань:

книг - 56 примірників на 9396,71 грн.;
журналів вітчизняних - 18 примірників (13 прим. на 1052, 00 грн. + 5 сум.);
дисертація - 1 примірник;
брошур - 11 примірників

Загалом надійшло до фонду бібліотеки дарованих видань 86 примірників на суму 10448,71 грн.

Бібліотечний фонд поповнився різними за видами документами. На всі подаровані документи складені акти (13 актів на 38 назв). Таким чином, загальна кількість дарованих видань з моменту ведення БД «Книги подаровані бібліотеці» становить 3594 назви за різною тематикою. Усі безкоштовно отримані видання вносили до електронного каталогу наукової бібліотеки університету. Інформація про дарувальника занесена до БД «Книги, подаровані бібліотеці».

Щорічно проводиться робота з документального оформлення заміни літератури, втраченої або пошкодженої читачами. Протягом звітнього року, за підсумками цієї роботи, до бібліотечного фонду надійшло взамін загублених 135 примірників (навчальних та наукових документів) на суму 33543 грн. Читальні зали поповнилися новими сучасними українськими виданнями. В процесі роботи здійснювали реєстрацію нових документів, введення їх до електронного каталогу, облік за встановленими правилами.

Одним із постійних джерел комплектування фонду залишаються надходження з редакційно-видавничого відділу нашого університету, наявність яких підтримує рівень інформаційного забезпечення навчального процесу. За минулий рік бібліотечний фонд поповнився різними за видами документами: 103 примірника на суму 33183,87 грн.

Надходження з редакції:

- наукові журнали - 98 примірників на 33140,15 грн.
- газети - 5 примірників на 43,72 грн.

Отримання підручників, посібників та монографій не відбулося.

Впродовж року, працівниками відділу комплектування проводилася робота з присвоєння порядкових номерів електронним документам (методичним вказівкам, текстам (конспектам) лекцій) та роздруковка карток для нумераційної та реєстраційної картотек. За рік присвоїли 249 номерів та роздрукували 498 карток.

Загальний фонд бібліотеки на 1.01.2025 р. становить:

704461 примірник (див. таблиця № 6).

Станом на 01.01.2025 року інформаційні ресурси бібліотеки склали 704461 примірник різних за видами документів на традиційних та електронних носіях інформації.

З них:

- книг - 443496 примірників (443470 друкованих примірників + електронних видань 26 СД);
- навчальна література - 290359 примірників;
- наукова література - 337780 примірників

За минулий рік до фонду бібліотеки надійшов 1 примірник неопублікованих документів – дисертація. Надходжень від Вченої ради університету не було.

Загальний фонд неопублікованих документів становить 2731 примірників.

Протягом року проводили роботу з очищення фонду від застарілих, фізично зношених видань, які не відповідали сучасним вимогам, втратили свою актуальність і не були придатні для використання у навчальному процесі.

Активно проводилася робота з підготовки до списання методичної навчальної літератури, яка вже застаріла і не потребує подальшого використання. Списання російськомовних документів склало найбільшу кількість вилучених видань - 71315 прим. Разом з тим, відбулося і вилучення документів, втрачених користувачами.

Важливою частиною організації бібліотечного фонду є облік документів, що вибули з фонду. Відповідно до встановлених правил, оформлювалися належні документи (складені акти), які передавалися до бухгалтерії університету. Списані документи виключені з усіх облікових форм.

Впродовж року робота відділу проходила у співпраці з бухгалтерією університету. Постійно відбувався процес звіряння даних бібліотеки і матеріального відділу бухгалтерії. Щомісяця бібліотека звітувала щодо нових надходжень та вилучення документів з бібліотечного фонду, забезпечувала контроль за рухом фонду.

Загалом річне списання документів з бібліотечного фонду становило - 104534 примірника документів:

застарілих та зношених: 104399 примірників;

загублених читачами: 135 примірників.

З них:

Основний фонд - 11243 примірника на 54726,77 грн.

книг: 5010 прим. на 10543,44 грн.;

журналів: - 6233 примірників на 44183,33 грн.;

українських - 2145 прим. на 25708,44 грн.;

іноземних - 4088 прим. на 18474,89 грн.

Брошурний фонд - 93291 примірник (застарілі навчально-методичні вказівки).

Списання документів своєчасно відображається за усіма обліковими документами кожного факту вибуття з фонду. Документи за різними причинами списання оформлювалися відповідно до затверджених правил.

За 2024 рік надійшло нових надходжень – 324 примірника та вилучено – 104534 примірника різних документів. Показник динаміки поповнення бібліотечного фонду (порівняно з минулим 2023 роком) не зріс, разом з тим проведення значного річного списання стало слідством зменшення об'єму фонду. (див. таблиці № 2, № 3).

У минулому році одним з основних напрямків роботи залишалася робота з тематико-типологічним планом (ТТП). Впродовж року постійно велася робота

з автоматизованою картотекою книгозабезпеченості зміст якої дозволяє відслідковувати наповненість документами навчальних дисциплін.

Впродовж року, за допомогою електронної картотеки книгозабезпеченості було проведено аналіз забезпеченості тих дисциплін, які були затребуваними кафедрами в період підготовки акредитації та ліцензування. Таким чином, було складено і надано 11 кафедрам 15 довідок з книгозабезпечення 11 спеціальностей

За різними затребуваними умовами надавали довідки для кафедр і відправляли по електронній пошті. Довідки надані кафедрам : «Менеджмент» (спец. «Менеджмент», ОП «Менеджмент»); «Транспортні технології» (спец. «Транспортні технології», ОП «Транспортні технології (на автомобільному транспорті)», ОП «Транспортні технології (на залізничному транспорті)»; «Інформаційні технології електронних засобів» (спец. «Електронні комунікації та радіотехніка», ОП «Інтелектуальні технології мікросистемної радіoeлектронної техніки»; « Електроприводу та автоматизація промислових установок» (спец. «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка», ОП «Промислова автоматика»); «Радіотехніки і телекомунікацій» (спец. «Електронні комунікації та радіотехніка», ОП «Радіотехніка»; «Маркетинг та логістика» (спец. «Маркетинг», ОП «Маркетинг»), та інші.

Протягом року працювали з навчальними планами кафедр, відслідковували зміни, які внесені учбовою частиною та звіряли їх з даними картотеки книгозабезпеченості.

По отриманню навчальних планів до тематичного каталогу БД «Дисципліни» була занесена інформація до 89 нових дисциплін. До дисциплін підбрано і за ними закріплено 426 назв навчальних документів та 46 веб-документа .У вже існуючих дисциплінах проводили редагування в каталозі «Дисципліни», відредаговано 27 дисциплін.

Протягом року працювали з поточним редагуванням даних класифікатора ТТП (у відповідності до даних навчальних планів). За минулий час до класифікатора ТТП було додано нових записів 317 (серед них нові спеціальності: «Авіаційний транспорт», ОП «Льотна експлуатація повітряних суден» кафедри «Транспортні технології» та спеціальність «Філологія», ОП «Германські мови та література» кафедри «Іноземна філологія та переклад». Разом з тим відредаговано вже існуючих в ТТП 482 записи.

Минулого року провели редагування бази даних «Класифікатор ТТП», щодо відповідності занесених записів від початку створення бази та загального обсягу записів на кінець року. Відредаговано спеціальності: «Спеціальна освіта», ОП «Корекційна освіта» (кафедри «Спеціальна освіта»), «Терапія та реабілітація», ОП «Фізична терапія, ерготерапія» - кафедри «Фізична терапія та ерготерапія», « Галузеве машинобудування», ОП « Двигуни внутрішнього згорання» – кафедри «Автомобілі, теплові двигуни та гібридні енергетичні установки», «Електронні комунікації та радіотехніка», ОП «Радіотехніка» – кафедри «Радіотехніка та телекомунікації».

Усі зміни, які відбулися на кафедрах, опрацьовані і відредаговані у картотеці комплектування.

На наступний рік заплановано (за отриманими навчальними планами) доопрацювати редагування спеціальностей: кафедри «Фізичного матеріалознавства» - (спец. «Матеріалознавство», ОП «Прикладне матеріалознавство»); кафедри «Інформаційна безпека та наноелектроніка» (спец. «Мікро - та наносистемна техніка», ОП «Мікро - та наноелектронні прилади і пристрої»); кафедри «Інтегровані технології зварювання» (спец. «Прикладна механіка», ОП «Відновлення та підвищення зносостійкості деталей і конструкцій»), та інші.

1.1 Електронні інформаційні ресурси

На сьогодні, впровадження новітніх інформаційних ресурсів - володіння доступами до різних он-лайн бібліотек стає невід'ємною складовою роботи бібліотек зво.

Минулого року було здійснено передплату доступу до електронної бази даних українських навчальних видань (повнотекстових електронних книг) видавництва ТОВ «Видавничий дім «Центр учбової літератури» з простим інтерфейсом та зручною навігацією по сайту. Вартість доступу становила 15000 грн. на період користування з 01.10. 24 по 31.12. 2024р.

Впродовж року студенти та викладачі університету мали можливість отримувати доступ до користування підручниками та посібниками з різних галузей знань (понад 1300 назв видань) у електронному вигляді, як в локальній мережі, так і дистанційно з будь-якого робочого місця, підключеного до мережі Інтернет.

Впродовж року на сайті бібліотеки діяв доступ до сервісу «Будстандарт Online» онлайн - версії інформаційної довідкової системи. Усім користувачам надавалась можливість отримання цілодобового доступу до повнотекстових нормативних документів у галузі проектування, будівництва, охорони праці, пожежної безпеки, екології та енергетики, а також – до нормативних та законодавчих документів дорожньої галузі України з будь-якого пристрою.

Бібліотека у звітному році продовжувала вирішувати проблеми, пов'язані зі збереженням інформаційних ресурсів, формуванням баз повнотекстових видань та їх залученням до навчального процесу, розширенням наповнення інформаційними матеріалами з різних галузей знань в електронному вигляді. Зокрема, поповнення фонду мережних локальних документів у звітному році склало 7777 документів, в т.ч. до Електронного каталогу надійшло - 744 док., до Інституційного репозитарію -7033 док.

1.2 Репозитарій (Електронний архів НУ «Запорізька політехніка»)

Наприкінці 2023 р. відбувся аварійний вихід із ладу серверу, на якому розміщені бібліотечні ресурси. Як наслідок вийшов з ладу Електронний інституційний репозитарій НУ «Запорізька політехніка» (<http://eir.zp.edu.ua>), що стало новим викликом і поштовхом для модернізації та оновлення платформи репозитарію DSpace до останньої версії - 7.6.

Був розроблений план переходу на нову версію та налаштування програмного середовища для репозитарію, який включав наступні види робіт:

- налаштування конфігураційних файлів;
- налаштування поштових адрес ;
- налаштування інтерфейсу головної сторінки з назвою та логотипом університету;
- налаштування збору статистичних даних – Statistics and Metrics (SOLR Statistics) та отримання статистичних звітів;
- усунення невідповідностей у новій версії;
- бекап даних існуючого репозитарію;
- перенос даних на новий сервер;
- упорядкування структури фондів, підфондів та колекцій;
- переіндексація даних;
- оптимізація для індексування у продуктах Google Search і Google Scholar (Google Scholar Metadata Mappings);
- інтеграція Dspace з ORCID.

Функціонування інституційного репозитарію розпочалося лише у травні 2024 року.

Для популяризації праць науковців та для швидкого наповнення документами репозитарію було вирішено внести до архіву Тези щорічної науково-практичної конференції «Тиждень науки» за 2019-2024 р.р. Для виконання цієї роботи була створена робоча група з 6 співробітників наукової бібліотеки, які пройшли навчання та внесли до репозитарію протягом року 1340 документів.

В квітні 2024 року було затверджено Положення про Інституційний репозитарій НУ «Запорізька політехніка». Ведеться робота по створенню інструкцій з роботи з репозитарієм (розроблено оновлену інструкцію користувача).

Надавалася можливість самоархівування документів окремим відповідальним від кафедр.

Постійно у форматі онлайн/офлайн проводився прийом та обробка документів (матеріалів збірників наукових праць, монографій, методичних вказівок, підручників, кваліфікаційних випускних робіт і т.д.), що надсилаються до відділу ІТКЗ для розміщення у репозитарій.

1.3 Електронний каталог

В електронному каталозі НБ «Запорізька політехніка» станом на 01.01.2025 р. відображені 526738 примірників документів (387126 назв). Порівняно зі статистичними даними за 2023 рік ці показники зазнали певних змін: кількість назв зменшилась на 5578, а кількість примірників зменшилась на 112576, що пояснюється обсягами списання застарілої та російськомовної літератури.

Кількість назв періодичних видань в електронному каталозі – 1155.

А загалом за 2024 рік в електронний каталог внесено 12641 бібліографічних записів книжок та періодичних видань. Тут враховуються, крім придбаних, ще й подаровані книги.

Електронний каталог містить 4436 бібліографічних описів з посиланнями на повний текст, а також 113375 аналітичних записів (бібліографічних записів статей періодики) та 2788 (електронних статей).

На постійній основі ведеться робота з редагування електронного каталогу.

За 2024 рік у електронному каталозі створено бібліографічних записів та відредаговано - всього 24943 б/з, у т. ч.:

- Нові друковані надходження – 276 б/з;
- Журнал – 52 б/з;
- Електронні ресурси видань НУ «ЗП» - 352 б/з;
- Електронних книг -10 б/з;
- Дублетів – вилучено 50 б/з, 186 інвентарних номери.

У процесі редагування (для уточнення елементів бібліографічного запису електронного каталогу) проведено звіряння з інвентарними книгами – 2785 номерів, та звірено у бібліотечному фонді 102 книги.

У 2024 році перевірено на дублетність бібліотечний фонд електронного каталогу (за допомогою фільтра в Excel). Відібрано та складено список дублетних інвентарних номерів – біля 2000, проведено звіряння на предмет списання з інвентарними книгами. Подальша робота по вилученню з бібліотечного фонду заплановано на 2025 рік.

3. Інформаційне забезпечення навчальної та наукової діяльності

Зрозуміло, що дистанційна форма навчання спричиняє зменшення показників відвідування та книговидачі, тим не менш, досить велика кількість людей потребує нашої допомоги і звертається до нас із різними запитами.

Протягом року оперативно виконувалися всі види запитів користувачів:

- бібліографічні довідки всіх видів, у т. ч. письмових як реальним, так і віртуальним замовникам;
- консультування з різних питань;
- надання допомоги у складанні списків використаних джерел до наукових робіт;

- визначення індексів УДК, JEL до наукових статей, книг, магістерських і дипломних робіт;
- складання бібліографічних списків літератури за заданими темами на базі ЕК бібліотеки та ресурсів Інтернет.

До 25-ї річниці заснування наукового журналу «Радіoeлектроніка, інформатика, управління» випустили бібліографічний покажчик наукових статей, опублікованих у журналі за роки його існування. Для виконання цієї роботи було доведено до ЕК майже 500 бібліографічних записів статей та відредаговано більш як 600 бібліографічних записів (додано індекси, ключові слова).

Проводилось:

- регулярне оновлення експозиції перегляду нових надходжень літератури з метою популяризації фонду НБ,
- перегляд всіх друкованих джерел, що надходять до фонду бібліотеки, здійснення аналітичного розпису, виявлення праць викладачів та співробітників НУ «Запорізька політехніка», закріплення їх біб. записів у БД «Наукові праці викладачів, співробітників та студентів НУ «Запорізька політехніка» та «Викладачі, співробітники та студенти НУ «Запорізька політехніка», оповіщення співробітника сектору книгосховища про виявлені книги, у т. ч. наукові збірники,
- занесення до ЕК та наукова обробка матеріалів електронних збірників «Тиждень науки-2023», інших наукових збірників та періодичних видань,
- моніторинг публікацій науковців університету у виданнях, що індексуються у наукометричних бібліографічних базах Scopus та Web of Science, занесення біб. записів цих документів до ЕК бібліотеки, закріплення у відповідних баз даних,
- виявлення в Інституційному репозитарії наукових статей викладачів університету для подальшого занесення до ЕК їх біб. записів, закріплення у відповідних власних базах даних,
- вивчення і застосування на практиці стилю оформлення списку наукових публікацій APA-1,2 (American Psychological Association) style,
- через збільшення запитів щодо присвоєння науковим публікаціям індексів JEL, ознайомлення зі структурою цих таблиць та особливостями їх застосування.

4. Обслуговування користувачів

Під час війни бібліотека стала центром незламності та згуртованості, місцем боротьби на інформаційному фронті задля спільної Великої перемоги.

В умовах воєнного часу працівники бібліотек перетворили свої заклади на осередки волонтерської діяльності та хаби психологічної підтримки.

Проте головним напрямом діяльності університету є освіта, тому ми з перших днів долучилися до організації навчального процесу в переміщених закладах освіти. Вчителі та учні з тимчасово окупованих територій Запорізької області потребували місця, де вони могли навчати та навчатися, сумісного простору для активностей разом зі своїми учнями.

На базі Запорізької політехніки в приміщеннях бібліотеки було розміщено освітні хаби з Дніпрорудненської, Василівської, Енергодарської, Токмацької та Бердянської громад Запорізької області. В 2024 році протягом декількох місяців продовжувалась реконструкція двох читальних залів, приміщення читального залу економічної літератури готувалось для роботи освітнього хабу. Фонд читального залу економічної літератури було об'єднано з фондом читального залу навчальної літератури. В жовтні було презентовано оновлений освітній хаб.

Для якісної модернізації простору було враховано всі пропозиції та побажання викладачів для того, щоб їм було як найкомфортніше впроваджувати освітню діяльність. У хабі завжди є електрика і стабільний інтернет, спеціалізоване обладнання, яке допомагає як найуспішніше впровадити освітню діяльність. Також обладнано комфортний дитячий куточок.

Протягом звітнього періоду співробітники бібліотеки намагалися максимально задовольнити інформаційні потреби користувачів, використовуючи всі можливості комунікації з користувачами.

В умовах воєнних дій, зосередивши увагу на важливості бібліотеки в Інтернет-просторі, працівники надавали інформацію на сайт НБ, розміщували інформацію у соцмережах Facebook, Instagram, Telegram, YouTube. Для обслуговування користувачів у віддаленому режимі сприяли такі дієві сервіси, організовані бібліотекою, як: вебсайт, електронна бібліотека з доступом до повних текстів видань, репозитарій, бібліографічні електронні ресурси та інші електронні ресурси власної генерації.

На базі бібліотеки проводились соціокультурні заходи: створювались книжкові виставки, календарі знаменних дат, перегляди літератури, презентації подій, інформаційні листи, організовані у форматі онлайн, а також представлені на виставкових стендах у НБ, на сайті НБ та у соціальних мережах «Facebook», «Telegram», «Instagram», «YouTube».

Бібліотечне обслуговування користувачів здійснювалось відповідно до плану роботи на 2024 р. Послуги НБ надавались всім категоріям користувачів: професорсько-викладацькому складу, студентам, аспірантам, співробітникам університету, а також стороннім користувачам.

Так, у 2024 році кількість читачів, обслугованих всіма підрозділами бібліотеки, становить –12922, загальна кількість відвідувань – 1510585, видано 1150022 документів.

Бібліотека розширювала діапазон послуг та ресурсів, які можна отримати віддалено: онлайн-послуги чи консультування телефоном. Користувачам пропонувались наступні послуги:

- підбір інформаційних ресурсів за темами під час безпосереднього звернення та звернення електронною поштою, доставка та користування виданнями із інших бібліотек України у межах послуги «Міжбібліотечний абонемент» (МБА);

- доставка електронних копій документів із фондів бібліотеки, інших бібліотек та баз даних наукової періодики у межах послуги «Електронна доставка документів» (ЕДД).

Протягом звітного року послугами МБА скористалися **9** користувачів нашого університету:

- викладачів – 8;

- студентів – 1.

Всього відвідувань – **16**, видано документів – **40**.

Співробітниками було оброблено **44** замовлення: від читачів НУ «Запорізька політехніка» надійшло **19** замовлень, від абонентів – **25**. Через послугу МБА та ЕДД всього видано **40** документів, з них видано бібліотекам-абонентам **25** документів, відскановано та надіслано **52** сторінки електронних копій. Також було одержано **15** документів, **434** сторінки електронних копій.

Наукова бібліотека є абонентом загальнодержавних центрів МБА і активно використовує їх документальні ресурси за відсутності потрібних видань у власних фондах.

У звітному році бібліотека активно співпрацювала із такими установами: Національна бібліотека України ім. Вернадського; Запорізька ОУНБ, ЗНУ.

Тематика замовлень складалась з таких галузевих знань, як: автоматичне зварювання, металургія, машинобудування, економічні науки.

Протягом минулого року за допомогою онлайн-послуги «Електронна доставка документів» було виконано **5** замовлень від користувачів НУ «Запорізька політехніка» та оцифровано **20** сторінок й відправлено їм на електронну пошту. Це дає можливість віддаленим користувачам бібліотеки отримувати електронну копію друкованих документів з її фондів, а саме – статті із журналів.

На запити користувачів з електронних ресурсів видано **37** повнотекстових документів.

5. КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА РОБОТА

У 2024 році зусилля наукової бібліотеки були спрямовані на розширення взаємодії з користувачами у площині віртуальної комунікації у форс-мажорних умовах воєнних дій на території України.

Ефективними технологіями роботи відділу в таких умовах стали: традиційні книжкові виставки, тематичні дайджести, віртуальні виставки, календарі знаменних дат, перегляди літератури (бібліографічні огляди), презентації подій, організовані у форматі онлайн – презентовані на вебсайті НБ (експрес-інформації, запрошення до читання, буктрейлери, презентації), які були представлені на виставкових стендах у приміщеннях читальних залів,

на сайті НБ та у соціальних мережах «Facebook», «Telegram», «Instagram». Як результат, було проведено 95 – тематичні виставки, 27 – відкритих переглядів, 36 – віртуальних виставок, 18 – тематичних дайджестів, 9 – усних оглядів, 7 – масових заходів.

Пам'ятати і святкувати визначні дати України та світу стало невід'ємною частиною українських традицій.

У рамках реалізації цільової програми «**Десятиріччя української мови 2018-2028 рр.**», відділ читальних залів проводив цикл культурно-просвітницьких заходів та виставок літератури з української мови.

Так, до **Дня рідної мови** було оформлено святкову - книжкову виставку «*Там де живе українська мова, живе український народ*». Про багатство і милозвучність «солов'їної» працівники відділу підготували *віртуальну виставку*

«*Мова- духовний символ нації*», спрямовану на підтримку вивчення рідної мови і її розвиток, пропаганду й популяризацію української книги.

У пріоритеті просвітницької роботи була робота з **національно-патріотичного виховання**.

На сучасному етапі розвитку України виникає особлива необхідність виховання у молоді почуття патріотизму, ознайомлення з минулим України, символікою нашої держави, з розмаїттям традицій та обрядів. На жаль, і надалі йде війна, тому патріотичне виховання не втрачає своєї актуальності і є одним з найважливіших напрямків діяльності бібліотеки. Тому, у звітному році, систематично організовували заходи, спрямовані на виховання високої патріотичної свідомості, почуття любові до України, пошани до видатних історичних діячів, готовності до виконання громадянських і конституційних обов'язків.

У бібліотеці було оформлено низку книжково-ілюстративних виставок патріотичного спрямування та проведено цикл інформаційно-пізнавальних заходів, зокрема: презентації книжково-ілюстративної виставки: «*Сила нації в її єдності*» (до **Дня Соборності України України**), відкритий перегляд «*Моя земля – це незалежна Україна*» (до святкування **31-річниці Незалежності України**).

З метою збереження та донесення до сучасного покоління об'єктивної інформації про доленосні події в Україні 2013 – 2014 р.р., співробітники представили тематичні дайджести: «Україна – країна нескорених» (до Дня Гідності та свободи), «Сила незламного духу» (до Дня вшанування героїв Небесної Сотні).

На вшанування багатовікової історії українського державотворення, державної символіки незалежної України були представлені віртуальні книжкові виставки: «Шлях Української Державності» (до Дня Державності України), «Прапор – святина народу» (до Дня прапора України), «Тризуб – оберіг України» (до прийняття першого офіційного герба).

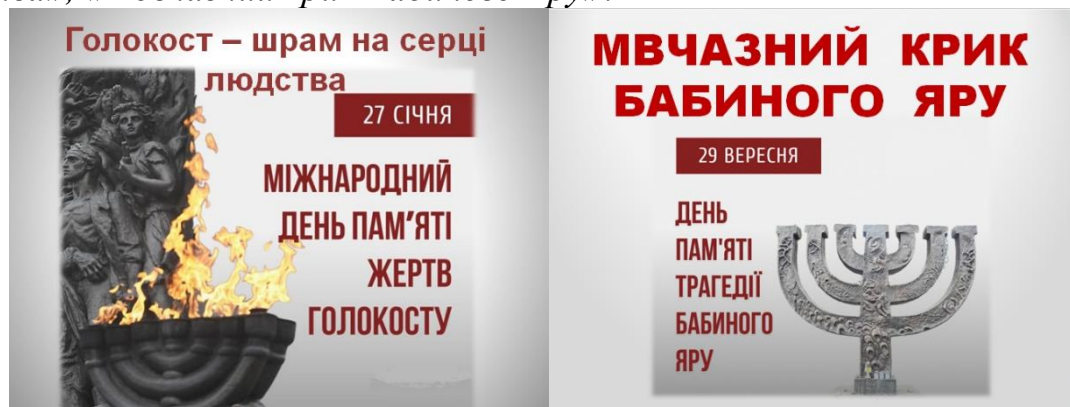
В рамках святкування Дня Конституції України в бібліотеці було представлено тематичний перегляд «Сила закону – сила держави».

Напередодні Дня Збройних сил України на сайті бібліотеки, а також у соціальних мережах була представлена віртуальна виставка «ЗСУ – меч і щит нашої країни».

З метою національно-патріотичного виховання молоді, до Дня захисника і захисниць в читальному залі бібліотеки було оформлено відкритий перегляд «Спадкоємці козацької слави».

До трагічних сторінок в історії ХХ століття, - пам'яті загиблих жертв Голокосту в Україні та початку масових розстрілів мирного населення, вчинених гітлерівцями в урочищі Бабин Яр під час окупації Києва в 1941–1943 роках, - були підготовлені тематичні дайджести: «Голокост – шрам на серці людства», «Мовчазний крик Бабиного Яру».

До Дня пам'яті героїв Крут, цієї сумної, але славетної сторінки нашого літопису, відділ презентував віртуальну виставку «Символ нескорених – Крути». Своєрідним навігатором в минуле став відкритий перегляд до Дня пам'яті та перемоги над нацизмом у Другій Світовій війні - «Війні немає забуття».

З метою відзначення Дня вшанування учасників бойових дій на території інших держав, 36-ї річниці виведення військ з Афганістану був підготовлений тематичний дайджест-реквієм «В пеклі Афгану», який ще раз нагадав, якою жорстокою була війна, та розповів, що Запоріжжя має свій рахунок у сумній статистиці цієї війни.

Щороку у першу суботу жовтня запоріжці відзначають **День міста**. Напередодні свята на сайті бібліотеки та в соціальних мережах до уваги користувачів було представлено тематичний дайджест *«Мозаїка рідного краю»*.

Під час організації культурно-просвітницької роботи значна увага приділяється питанням фахових напрямків нашого університету: технічний, економічний, правовий, гуманітарний тощо.

На допомогу майбутнім спеціалістам мала стати в нагоді література, яка була представлена в 2024 році на наступних книжкових виставках, веб-сайті бібліотеки, в соцмережах:

- “Фізика і техніка напівпровідників ”,
- “Метал і корозія”,
- “Міжнародні стандарти – ключ до ринку”,
- “Фантазії немає меж: карбування, кування, лиття”,
-

- «Книги які знають все (енциклопедії, довідники, словники)».

Впродовж року співробітники відділу постійно проводили заходи до міжнародних та державних свят, зокрема, книжкові виставки.

Щорічно, у третю суботу травня, в Україні відзначають **День Європи**. З метою розширення знань з питань європейської інтеграції, отримання нової

інформації про європейські країни та культурну спадщину європейських країн була оформлена книжкова виставка *«Разом ми – Європа»*.

Вшановуючи працю **освітян**, працівники підготували тематичні перегляди *«Освіта – крок у майбутнє»*, *«Освіта дорога до успіху»*, *«Знання дають людині волю й велич»*.

Щорічно, 10 листопада в усьому світі відзначають **Всесвітній день науки** в ім'я миру та розвитку. Мета цієї акції – відновлення національних та міжнародних зобов'язань в галузі науки за мир і розвиток, а також наміри підкреслити відповідальне використання науки на благо суспільства. Цей день – ще й чудова нагода, аби вшанувати наукові традиції, популяризувати досягнення вчених, залучити молодь до світу науки.

У рамках відзначення **Всесвітнього дня науки**, в бібліотеці було оформлено книжкову виставку *«Наука пропонує рішення»* та тематичну віртуальну виставку *«Сила наукового передбачення»*.

Україна подарувала світові багато видатних людей. Серед них славетний син української землі, видатний авіаконструктор, філософ ІГОР СІКОРСЬКИЙ. Життєвий шлях вченого-винахідника – це дороговказ, взірєць цілеспрямованості та відповідальності особистості перед цивілізацією.

Відомий конструктор, науковець, керівник, Ф. М. МУРАВЧЕНКО залишив яскравий слід в історії авіадвигуна не тільки в країнах СНД, а й у всьому авіаційному світі. Підготовлені наступні тематичні дайджести: *«Від ідеї до втілення»* (до 135-ї річниці від дня народження І. Сікорського) та *«Почесному лицарю присвячується»* (до 95-річчя від дня народження Ф. М. Муравченка, Генерального директора та конструктора ДП ЗМКБ «Прогрес».

Попри страшні події воєнного часу наше місто живе. Незважаючи ні на що, згуртований колектив «машинки» продовжує виконувати своє головне призначення – підготовку високопрофесійних фахівців, майстрів своєї справи.

3 нагоди 124-ї річниці університету відділ читальних залів підготував віртуальні виставки [«Запорізька політехніка – курс на розвиток»](#), [«Періодичні видання славетної «Машинки»](#) та тематичний дайджест *«Ректори за покликанням»*, які ознайомили онлайн-користувачів з низкою керівників «Машинки», видатних вчених та освітян – від історії до сьогодення.

До професійних свят.

В Україні 12 квітня відзначається **День працівників ракетно-космічної**

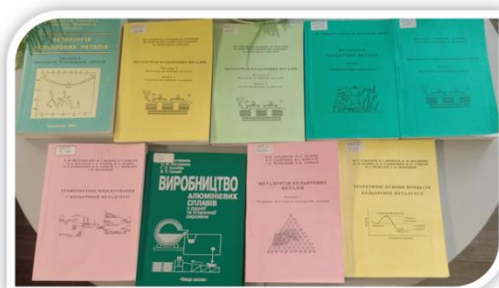
галузі України. Метою свята є вдячність працівникам української космонавтики за старанну працю у створенні техніки, проведенні наукових досліджень тощо. До цього свята в читальному залі а також на сайті бібліотеки

роміщувалася тематична виставка «Через терни до зірок».

Металург - одна з найбільш гарячих професій в сучасній промисловості. Саме нашим сталеварам ми зобов'язані безліччю прогресивних досягнень в області не тільки економіки, а і в багатій культурній спадщині. День металурга відзначається в Україні в третю неділю липня.

З нагоди **Дня працівників металургійної та гірничодобувної промисловості** Наукова бібліотека підготувала книжкову виставку [«Металург - професія для мужніх»](#).

День архітектури України відзначається щорічно 1 липня. Це свято було встановлене Указом Президента України № 456/95 від 17 червня 1995 року. Метою цього дня є вшанування професійних досягнень архітекторів, а також привернення уваги суспільства до питань архітектури та містобудування. У читальному залі та сайті бібліотеки до Дня архітектури України було підготовлено книжкова виставка *«Архітектура: застигла музика душі»*. День архітектури України – це нагода ще раз підкреслити важливість архітектури у повсякденному житті людей, адже саме архітектори створюють ті будівлі та простори, в яких ми живемо, працюємо та відпочиваємо.

Враховуючи особливу важливість машинобудівної галузі в розвитку і функціонуванні економіки країни, а також її роль у суспільстві, професійне свято машинобудівників **«День машинобудівника»** у новому українському законодавстві «був додатково закріплений Указом Президента України від 8 вересня 1993 року № 361/93 і щорічно відзначається в четверту неділю вересня.

З нагоди свята Наукова бібліотека НУ «Запорізька політехніка» підготувала книжкову виставку [«Сьогодні наука – завтра винахід»](#), яка розкриває питання розвитку галузі.

6 червня в Україні відзначається День журналіста – професійне свято журналістів, кореспондентів і репортерів.

Сьогодні ж, коли в країні іде повномасштабна війна, неможливо уявити наш щоденний інфопростір без журналістів: людей, які ведуть свої репортажі з гарячих точок, з розбомблених міст та укриттів; людей, які віддані своїй професії.

Професійне свято журналістів України також щорічно відзначається в НУ «Запорізька політехніка», адже серед багатьох освітніх програм нашого вишу є спеціальність 061 «Журналістика». Цьогоріч до уваги студентів цієї спеціальності і всіх, хто цікавиться журналістикою, відділ запропонував тематичну виставку «Арсенал журналістської професії».

З метою формування і виховання громадянина-патріота, проведена низка тематичних заходів, які були спрямовані на розуміння і усвідомлення цілісності української незалежної держави, на готовність громадян до захисту Вітчизни.

Так, до 33-ї річниці Незалежності України сектор художньої літератури організував тематичний перегляд **«Моя незалежна країна – вільна, сильна Україна!»**, який нагадав читачам про те, що кожна подія в житті українців – це шлях до Незалежності.

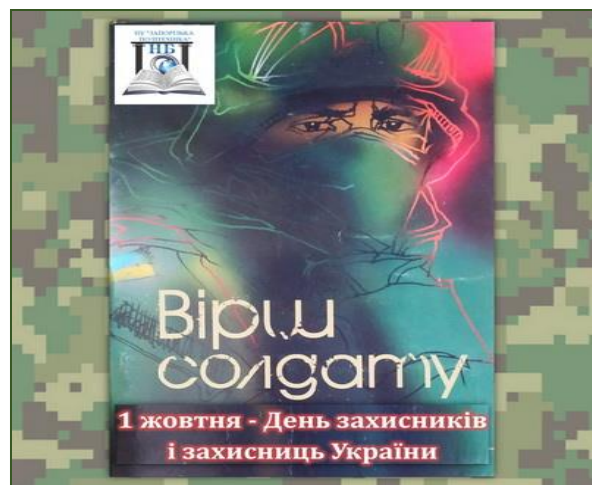

Представлена література висвітлює тернистий шлях української нації до самовизначення та підкреслює історичну самотність української нації, усю важливість її багатовікової історії.

До уваги користувачів були представлені книги про легендарні постаті України та духовну велич держави. Серед них – твори сучасних українських письменників: В. Лиса – «Століття Якова», Оксани Луцишиної – «Іван і Феба», В. Шкляра – збірка «Чорне небо», Дмитра Павличка – «Вірші з Майдану», патріотичні поезія та проза письменників Запорізького краю, представлена у збірці «Україно моя, твоя доля стає і моєю...», серія романів «Книга Сили» Валентина Терлецького та інші.

Добірка творів, дотичних до теми незалежності, мала великий попит у користувачів, бо сьогодні багато хто з нас шукає натхнення на боротьбу в літературі. Адже в ній поети та прозаїки описують долю України, незламний дух народу, а через образи героїв надихають нас рухатися вперед.

Підтримці та збереженню пам'яті про Великі події та героїчний шлях нашої країни сприяла також книжкова виставка до **Дня українського козацтва** – *«Рідна земле моя, ти козацькою славою щедра»*, - яка занурює читача у неймовірну атмосферу тих славетних героїчних часів козацької доби та допомагає дізнатися – яким він є, справжній патріот рідної держави.

Ще одним нагадуванням про доблесть і героїзм усіх поколінь українського народу став тематичний дайджест *«Вірші солдату»*, створений до **Дня захисників і захисниць України та свята Покрови Пресвятої Богородиці**. Дайджест складався з віршів поетів Запорізького краю, присвячених героям і героїням, які мужньо захищають нашу країну, відстоюють її свободу та майбутнє.

Також у «Літературній скарбничці», окремій бібліотечній сторінці на фейсбуці, розміщувалася інформація до Дня Збройних сил України, Дня Гідності та свободи, Дня українського добровольця, Дня єднання, Дня пам'яті Героїв Крут, Міжнародного дня пам'яті жертв Голокосту, Дня Соборності України тощо.

Важливість таких заходів важко переоцінити, адже вони мають надихати читачів та допомагати їм не втрачати віри в те, що перемога, про яку мріє кожний свідомий українець, неодмінно буде за нами.

Окремою ланкою можна виділити національно-патріотичні заходи з відзначення знакових історичних подій та ювілеїв видатних особистостей українського державотворення.

Так, до 1000-ліття із часу утвердження Чернігівського князівства та 970-річчя з дня смерті великого князя київського Ярослава Мудрого підготовлена віртуальна виставка *«Будівничий Великої держави Ярослав Мудрий та його доба»*. До уваги читачів були представлені матеріали про утвердження Чернігівського князівства, добу правління Ярослава

Мудрого, фундатора книжності та вченості на Русі, його величезний внесок для розвитку і процвітання Київської Русі.

З нагоди 385-річчя від дня народження І. В. Мазепи, українського військового, політичного і державного діяча, гетьмана війська запорозького, до уваги користувачів було представлено книжкову виставку-персоналію *«Іван Мазепа – найдраматичніша і найзагадковіша постать в історії України»*, на якій представили літературу про життя і діяльність видатного гетьмана.

Виставка розкриває образ Мазепи як великого шанувальника мистецтва і науки, мецената, прихильника релігії і великого борця за державність України.

В історії кожної національної культури є імена видатних діячів, які достойно представляють свій народ у світовому сузір'ї його духовної спадщини.

У звітному році на державному рівні відзначалися ювілейні дати до днів народження Т. Г. Шевченка, Олени Пчілки, Володимира Івасюка, Сергія Параджанова (вірменина за походженням, який зняв один із головних фільмів українського кінематографа – «Тіні забутих предків»), Степана Руданського, І. Котляревського, П. Куліша, Д. Павличка, М. Коцюбинського, Р. Іваничука, П. Мирного, Д. Павличка, О. Вишні, Марії Матіос та багатьох інших видатних особистостей.

Згідно з Календарем знаменних і пам'ятних дат на 2024 рік, створювалися різноманітні інформаційні продукти: книжкові та віртуальні виставки, тематичні дайджести, бібліографічні відеоогляди, реалізовували мистецькі відеопроєкти, залучивши до взаємодії представників університетської спільноти: студентів, викладачів, інших співробітників університету та відвідувачів наукової бібліотеки.

До 210-річчя від дня народження Великого Кобзаря провів цикл заходів:

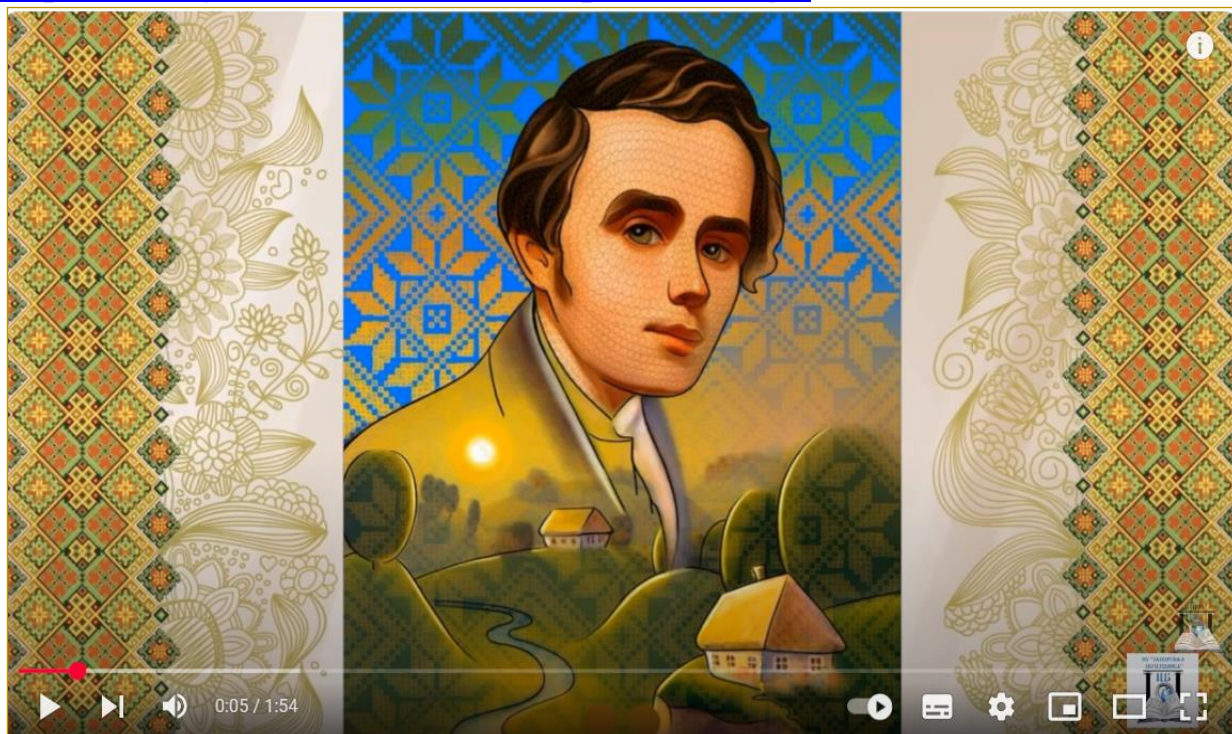
1) тематичний перегляд «Свою Україну любіть...» (Т. Шевченко):

http://library.zntu.edu.ua/book_exhibition/Shevchenko_210.pdf

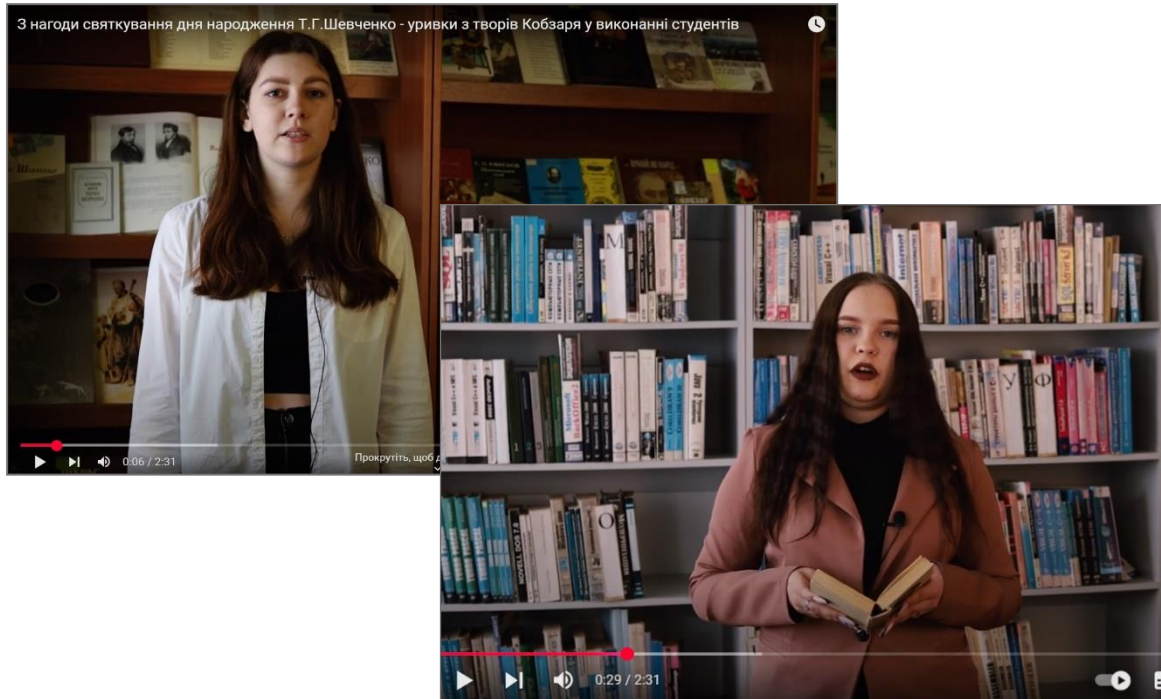

Книжкова експозиція була створена з літературної та мистецької спадщини Тараса Шевченка: зібрання його поетичних, драматичних, прозових та мистецьких творів; літературознавчих статей і книг, щоденника поета, автобіографічних нотатків, записів народної творчості; 2) **віртуальний огляд експозиції**, представленої на абонементі художньої літератури до ювілею митця:

<https://www.youtube.com/watch?v=q8WcvZ3NigA>

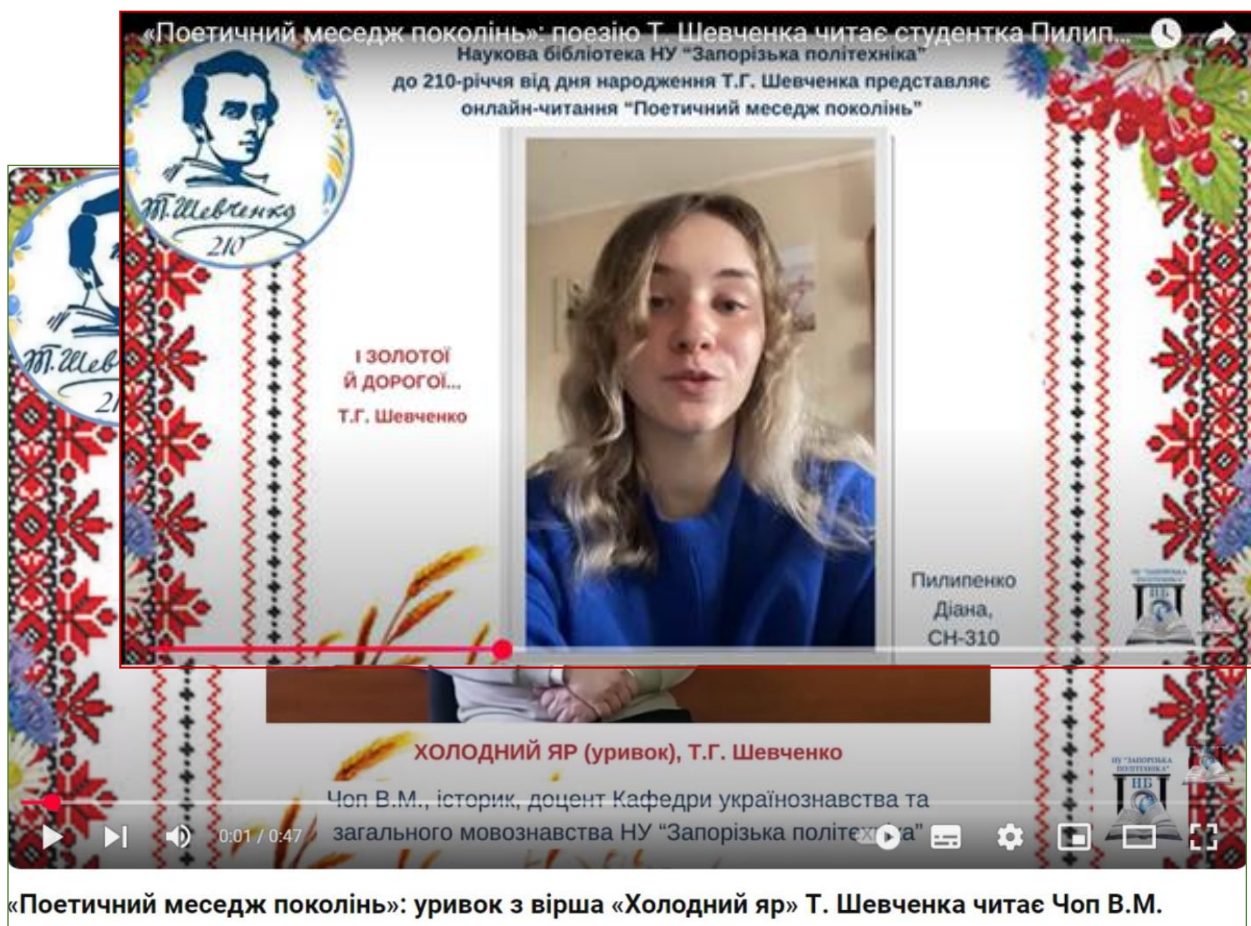
3) **відеоролик з уривків поезій Великого Кобзаря.** До його створення абонемент художньої літератури, у співпраці з центром студентського самоврядування, залучив студентів з різних факультетів:

<https://www.youtube.com/watch?v=DRm-dzfit80>

4) **онлайн-читання "Поетичний меседж поколінь"** за участю студентів та співробітників університету;

https://www.youtube.com/watch?v=Fs-Djmy_00M - вірш «І золотої й дорогої» Т. Шевченка читає Пилипенко Діана, студентка гр. СН-310 НУ «Запорізька політехніка»:

<https://www.youtube.com/watch?v=0UPfvqGIArw> - уривок з вірша «Холодний яр» Т. Шевченка читає Чоп Володимир Миколайович – історик, доцент кафедри українознавства та загального мовознавства НУ «Запорізька політехніка»:

<https://www.youtube.com/watch?v=mpTgyvAcmH8> - вірш «І золотої й дорогої...» Т. Шевченка читає Гордійченко Володимир Вікторович – філософ-викладач кафедри філософії ЗНТУ 1998 - 2017 рр. (НУ «Запорізька політехніка»), художник, учасник війни з 2015 до 2022 року.

<https://www.youtube.com/watch?v=eFiqgUvisks&t=25s> - вірш "Лілея" Т. Шевченка читає Олена Валентинівна Коваленко, завідувачка відділу наукової бібліотеки НУ "Запорізька політехніка".

<https://www.youtube.com/watch?v=301WkvfBDns> - уривок "У всякого своя доля і свій шлях широкий..." читає Ірина Павлівна Аверченко, старший лаборант кафедри «Інтегровані технології зварювання та моделювання конструкцій».

<https://www.youtube.com/watch?v=RqnsAogRsJ4> - вірш "Зоре моя вечірняя" Т. Шевченка читає асистентка Кафедри програмних засобів - Камінська Жанна Костянтинівна.

<https://www.youtube.com/watch?v=bUtvRmO1gI0> - вірш "Минають дні, минають ночі..." читає Тетяна Жила, старший лаборант кафедри «Інтегровані технології зварювання та моделювання конструкцій».

https://www.youtube.com/watch?v=Rpa_BKLS080 - поезії Шевченка читають Андрій Погорелов (МТЕ- 613), Корнієнко Христина (МТЕ-413), Родітелєв Кирило (СН-310).

<https://www.youtube.com/watch?v=3M0G60qMFxY> - вірш Шевченка "Реве та стогне Дніпр широкий" читає Слободенюк Юлія (гр. СН-311)

<https://www.youtube.com/watch?v=ahuWA0On-2o> - поезію Шевченка читає студентка Роншина Юлія (СН-310).

<https://www.youtube.com/watch?v=MtnfWrW8J5k> - вірш «Не завидуй багатому» Т. Шевченка читає Обухова Ірина, студентка гр. СН-313 НУ «Запорізька політехніка».

https://www.youtube.com/watch?v=eW_ysdCzW80 - вірш Т. Шевченка "Доля" читає Тетяна Жила, старший лаборант кафедри «Інтегровані технології зварювання та моделювання конструкцій» НУ "Запорізька політехніка".

5) участь бібліотек в університетській конференції «Геній української нації», організованій Кафедрою УЗМП з нагоди ювілею Великого Кобзаря, яка відбулася 7 березня в онлайн-режимі, на платформі Google Meet.

До уваги учасників конференції було презентовано тематичну книжкову експозицію та представлено відеоматеріали, створені до ювілею митця. Під час конференції учасники змогли почути відтворений українськими фахівцями справжній голос Тараса Шевченка, а також уривок з його поезії у виконанні самого автора. Крім яскравих, цікавих презентацій, підготовлених учасниками конференції, було показано уривок із художнього фільму за п'єсою Т. Шевченка «Назар Стодоля».

<https://zp.edu.ua/konferenciya-geniy-ukrayinskoyi-naciyi> - про конференцію.

До **175-річчя** від дня народження української письменниці, меценатки, перекладачки, етнографині **Олени Пчілки** – було підготовлено віртуальну виставку **«Олена Пчілка: барви особистості та феномен духу»**, в якій до http://library.zntu.edu.ua/virtual_exhibition/olena_pchilka_175.pdf

уваги користувачів було представлено багату інформаційну довідку про життєвий і творчий шлях української письменниці, меценатки, перекладачки, етнографині, ідеї якої ще за життя вороже сприймалися і царським режимом, і більшовиками, та яка зробила великий внесок в розвиток української культури. Віртуальна виставка також містить праці і твори Олени Пчілки, які розташовані у фонді абонементу художньої літератури.

В межах святкування **75-річчя від дня народження** геніального композитора, співака і поета **Володимира Івасюка**, сектор художньої літератури у співпраці з центром студентського самоврядування університету в режимі офлайн організував і провів культурно-масовий мистецький захід **«Феномен Івасюка»**, під час якого присутні дізналися про життя та творчість композитора, його вагомий внесок у культурну спадщину України, поринули у яскравий світ пісень Івасюка (переглянули відеозаписи пісень у виконанні Володимиром Івасюком та сучасними виконавцями, послухали живе виконання однієї з відомих пісень автора - «Я піду в далекі гори»).

До уваги відвідувачів було також представлено книжкову виставку

«Візьми з собою мою пісню – я в неї щастя наспівав» та організовано відеопоказ документального відео-есе **«Феномен Івасюка»**. Наприкінці заходу відбулися обговорювання вражень після перегляду фільму.

З нагоди **100-річчя від дня народження** українського та вірменського кінорежисера, сценариста, представника українського поетичного кіно **Сергія Йосиповича Параджанова (1924-1990)** сектор художньої літератури підготував тематичний дайджест **«Сергій Параджанов – лицар**

українського поетичного світосприйняття».

http://library.zntu.edu.ua/virtual_exhibition/paradzhanov.pdf

Творчість легендарного українського режисера і сьогодні продовжує надихати світову культурну спільноту, а ЮНЕСКО оголосило 2024 рік **Роком Сергія Параджанова**. Тематичний дайджест увібрав у себе цікаву інформацію про непросту творчу біографію митця, його режисерську діяльність часів перебування в Україні та історію створення перлини українського кінематографу – фільму **С. Параджанова «Тіні забутих предків»**.

До ювілеїв відомих українських письменників та поетів бібліотекою підготовлено низку заходів з популяризації їх творчості, приділяючи увагу як традиційним формам роботи, так і використанню мультимедійних презентацій та інших електронних продуктів.

Так, з нагоди **190-ї річниці від дня народження** українського поета-сатирика, перекладача **Степана Руданського**, який впродовж всього життя невтомно виборював право на незалежність України, право говорити і творити в своїй країні рідною мовою, на його честь була створена книжкова виставка **«Він так любив людей, що сяяв весь зорею»**. На виставці були представлені найвідоміші твори українського поета, перекладача,

фольклориста, розміщено інформаційні матеріали про його здобутки у жанрах сатири і гумору та заснування Всеукраїнської літературно-мистецької премії ім. Степана Руданського.

255-річний ювілей від дня народження видатного українського письменника та поета, фундатора нової української літератури **Івана Котляревського**, став чудовою нагодою для згадки про цю особистість. Його багатогранній творчості було присвячено книжкову виставку *«Лицар української письменності»*.

До **205-річчя від дня народження** українського письменника, історика, перекладача **Пантелеймона Куліша** було організовано книжкову виставку *«Будівничий духовного відродження України»*.

Увазі читачів було представлено наукові та творчі матеріали письменника, зокрема статті, нотатки, переклади, з яких особливо цікавими є записи народних казок, переклади творів Горація, Овідія, уривки з роману «Чорна рада», примітки до п'єси «Назар Стодоля», літературознавчі матеріали з вивчення творчості.

До **95-ї річниці від дня народження** відомого українського письменника, громадського та політичного діяча, перекладача, літературного критика Дмитра Павличка було створено тематичну виставку *«Дмитро Павличко: каменярь нової доби»*. У ній були представлені: цитати автора та цікаві факти про нього, книги письменника з фонду абонементу художньої літератури.

Серед тематичних виставок і дайджестів, присвячених творчості

відомих письменників-ювілярів, також були і такі:

- *«Літературні обрії Михайла Коцюбинського»* (до 160-річчя від дня народження письменника);

- *«А в серці тільки ти, моя прекрасна, рідна Україно!»* (до 95-річчя від дня народження Романа Іваничука);

- *«Мрійник та симфоніст української прози Панас Мирний»* (до 175-річчя від дня народження українського прозаїка, драматурга);
- *«Моя зброя – сміх!»* (до 135-річчя від дня народження видатного українського гумориста й сатирика **Остапа Вишні**);
- *«Феномен Марії Матіос»* (до 65-річчя відомої української письменниці, політичної діячки).

Краєзнавча діяльність – одна із пріоритетних сфер роботи наукової бібліотеки. Вона направлена на виховання патріотизму, національної свідомості, поваги до історії, традицій Запорізького краю, охорону та використання природних багатств, виявлення та популяризацію місцевого досвіду, взаємодію з державними і громадськими установами та організаціями.

Краєзнавчі знання необхідні не тільки суспільству в цілому, але й кожній людині. Їй потрібно знати, хто вона й звідки родом. Пам'ять про своє коріння робить людину свідомою, достойною, сильною та інтелігентною. Цьому сприяє краєзнавство. Надавати ці знання, через використання різних форм бібліотечної роботи є покликанням працівників бібліотеки. Одною з найефективніших форм є проведення культурно-масових заходів.

Так, з нагоди **80-річчя з визволення Запорізької області від нацистів** у залі Наукової бібліотеки відбулася офлайн-зустріч із запорізьким істориком, дослідником подій Другої світової війни **Володимиром Лініковим**, під назвою *«Увічнена пам'ять навіки»*, яку сектор художньої літератури організував разом із центром студентського самоврядування університету.

Під час зустрічі історик розповів про ключові події Другої світової війни, які відбувалися на території Запорізького краю, про свої історичні дослідження у цьому напрямку і отримані результати. Відвідувачі дізналися й про те, якими були життя і боротьба людей у нашому регіоні у ті нелегкі часи. Деякі студенти, в свою чергу, поділилися важкими спогадами своїх прабабусь та прадідів, про які й досі пам'ятають у їхніх родин.

Такі заходи відіграють важливу роль у процесі патріотичного виховання молоді, адже спонукають не лише вивчати минуле, а й розуміти його вплив на сучасне життя, сприяють збереженню пам'яті про попередні покоління та розвитку національного усвідомлення. Тішимося, що у молодого покоління є такий палкий інтерес до історії своєї країни та прагнення краще зрозуміти події, що визначили її незалежність.

Також бібліотека проводить велику роботу з популяризації літератури рідного краю. Ця робота посідає важливе місце в культурно-просвітницькій та виховній діяльності сектору, обов'язкове завдання якої – знайомство студентської молоді з літературою рідного краю та прищеплення інтересу до неї.

Так, впродовж звітного року в залі художньої літератури експонувалася постійно діюча книжкова виставка **«Твори письменників Запорізького краю»**, також література запорізьких письменників разом з іншими виданнями з фонду експонувалися на виставках до днів народження письменників, днів пам'яті, визначних і знаменних дат, на супроводжувальних виставках під час проведення літературних свят.

Також були підготовлені доповіді та відеоогляди до університетських заходів, у яких наукова бібліотека завжди бере активну участь.

«Минуле – сучасне – вічність: сторінками творів письменників Запорізького краю», - під такою назвою 9 грудня 2024 року відбувся міжфакультетський культурно-виховний захід, приурочений знайомству з

поетичною творчістю митців Запорізького краю, організований теж кафедрою українознавства та ЗМП та проведений у дистанційному форматі на платформі Google Meet.

На запрошення організаторів Наукова бібліотека долучилася до онлайн-заходу з доповіддю про представлену у фондах бібліотеки літературу Запорізького краю та демонстрацією власно створених відеоматеріалів: **відеоряд із поетичних зустрічей** з письменниками і поетами Запорізького краю, що відбувалися в стінах наукової

бібліотеки в різні роки, та **літературний відеоогляд «Слава краю мого, наче повість безкрая»**, у якому було представлено літературу Запорізького краю, що відіграє провідну роль у духовному житті мешканців цього славетного

краю.

У пропонованому відеоогляді була представлена література з історії розвитку літературного процесу на Запоріжжі, проза, драматургія та багата поетична спадщина запорізьких письменників і поетів. Адже вона – безцінний скарб, де кожен художній твір - пам'ять народу, живий документ епохи і людської свідомості, своєрідний генетичний код, гостра зброя проти ворогів.

<https://www.youtube.com/watch?v=Xxv5ZOOikFM>

В відеоогляді особливу увагу приділено сучасним виданням, які сьогодні у контексті епохи національного відродження відіграють надважливу роль: навчають нас любити, співчувати, цінувати свою малу Батьківщину, пишатися її предківською славою, відчувати свою пряму причетність до долі цієї землі, до її сучасного і майбутнього.

Створений відеоогляд сприяв досягненню студентами глибинної сутності спадщини митців рідного краю, сприйняттю й поцінуванню їхнього художнього набутку, плеканню почуття гордості за творчих, славних краян.

Утвердження і розвиток української мови, яка згідно з Конституцією України є державною, – це та стратегічна мета, без реалізації якої неможлива подальша розбудова Української держави.

Згідно з Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» та Програмою забезпечення всебічного

розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя м. Запоріжжя на 2024-2030 роки, у 2024 році сектор продовжував цілеспрямовану роботу щодо забезпечення належного використання державної мови в різних сферах життя.

Для реалізації заходів державних та міських Програм, які передбачають популяризацію української мови, культури та історичної свідомості української нації, бібліотекою було організовано і проведено низку культурно-просвітницьких та інформаційних заходів. Поширенню української мови та її популяризації, розкриттю її краси і милозвучності сприяли такі книжкові виставки та перегляди: *«Слово, що стоїть на сторожі нації»*, *«Краса сучасного слова в сучасній українській літературі»* та *«Люби рідне! Читай українською!»* (тематична постійно діюча виставка), *«Будь сучасним! Читай українське!»* (до Дня дарування книг).

Такі заходи позитивно впливають на розширення меж функціонування української мови в університетській спільноті як консолідуючої сили громадянського суспільства. Адже послідовне вирішення мовних питань, зміцнення державного статусу української мови передбачає стимулювання процесу побудови заможної та демократичної держави.

ЧИТАННЯ ЯК ЖИТТЄВА СТРАТЕГІЯ

Промоція читання й залучення нових користувачів є одним з провідних напрямів роботи бібліотек. У 2024 році особливу увагу було приділено промоції сучасної української літератури як цілісної складової вітчизняної культури, яка відіграє важливу роль у вдосконаленні інтелектуального, естетичного, духовного, морально-етичного стану українського суспільства.

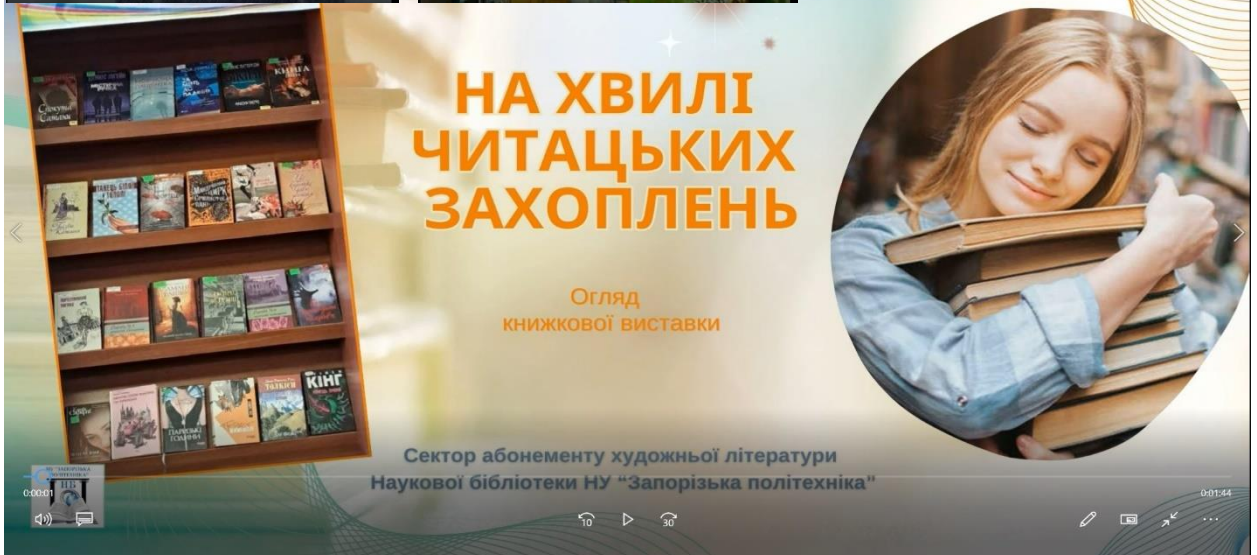
Її значущість складно переоцінити: промоція книг актуалізує потребу в них як носіях інформації, а набуття звички читання як щоденної практики визначає можливості для якісного здобуття освіти і є ключовим фактором розвитку людської особистості та її самореалізації.

Працюючи у напрямку офлайн-промоції читання, бібліотекарі вели активну роботу в онлайн-площині. Продовжувала роботу започаткована раніше сторінка у фейсбуці **«Літературна скарбничка»**. Її рубрики *«Що почитати?»*, *«Літні читання»*, *«Осінні читання»* та інші завжди приваблюють допитливого читача. Контент бібліотечного вебсайту та бібліотечних сторінок у соцмережах впродовж року постійно оновлювався.

У звітному році для популяризації художніх книг українською мовою фахівці активно

використовували таку форму роботи як бібліографічні відео-огляди. Серед них такі огляди: «Книги з ароматом кави», «На хвилі читацьких захоплень» (цикл книжкових оглядів української та світової літератури), «Магія зимових свят» та інші, описані вище.

Серед тематичних книжкових виставок були: «**Феномен жіночої поезії та прози: Людмила Таран, Ліна Костенко, Докія Гуменна**», «**Від Едгара По до Андрія Кокотюхи: широка палітра детективного жанру**» та багато інших., постійно діючі книжкові виставки «**Класики української літератури**», «**Твори Запорізьких письменників**», «**Література іноземними мовами**», «**Книга будує мости і відкриває світи**».

Обираючи вище зазначені форми популяризації книжок, працівники намагалися позитивно впливати на естетичні смаки читачів, сприяти тому, щоб читання стало для них щоденною потребою; представляти панораму сучасної української літератури як невід'ємну частину національної культури, єдине суспільно-естетичне явище з певними загальними течіями, напрямками розвитку, дебютантами, критиками.

На жаль, сьогодні фонд нашої бібліотеки майже не поповнюється новою літературою. Найчастіше нові надходження – це дари від наших читачів та від

письменників запорізького краю. Тож, актуалізація бібліотечного фонду – необхідна задача сьогодення. Адже реалізація Стратегії розвитку читання — необхідна умова забезпечення національної безпеки України, оскільки саме формування стійкого інтересу до читання якісного українського інформаційного продукту стає потужною зброєю проти російської агресії.

Поєднуючи в собі освіту, інформування та виховання, надаючи доступ до свого фонду та відкриваючи електронний ресурс для читачів, працівниками сектору докладали багато зусиль, аби наші користувачі отримували якісні бібліотечні послуги, цікаву літературу, доступ до нових інформаційних технологій, моральну та психологічну підтримку.

Популяризуючи головні загальнолюдські цінності, історичну, наукову та культурну спадщину, ідеї національного державотворення, працівники сектору сприяли вихованню гармонійної, морально досконалої, патріотичної та відповідальної особистості, відкритої до інтелектуального, духовного і творчого розвитку.

6. Представництво бібліотеки в мережі Інтернет

Наукова бібліотека університету широко представлена в глобальній мережі.

Відділ ІТКЗ супроводжує власний сайт бібліотеки (<http://library.zp.edu.ua>), Блог наукової бібліотеки (<https://zntulib.blogspot.com/>), на якому протягом 2024 року було опубліковано понад 200 дописів.

Оперативно здійснювалось інформування користувачів бібліотеки через корисний та якісний контент сторінок бібліотеки в соціальних мережах:

1. Facebook Наукова бібліотека НУ "Запорізька політехніка" (<https://www.facebook.com/LibraryZaporizhzhiaPolytechnic>)
2. Мережа «X» (колишній Twitter) Наукова бібліотека НУ "Запорізька політехніка" (<https://x.com/LibraryZNTU>)
3. YouTube Наукова бібліотека НУ "Запорізька політехніка" (<https://www.youtube.com/user/LibraryZNTU>)
4. Instagram Наукова бібліотека НУ "Запорізька політехніка" (<https://www.instagram.com/libraryzntu>)
5. Flickr Наукова бібліотека НУ "Запорізька політехніка" (https://www.flickr.com/photos/librarian_zntu/)
6. Pinterest Наукова бібліотека НУ "Запорізька політехніка" (<https://www.pinterest.com/libraryzaporizhzhiaipolytechnic>)
7. Telegram Наукова бібліотека НУ "Запорізька політехніка" (https://t.me/Z_polytech_library)

Протягом року брали участь у розробці сторінки бібліотеки для нового сайту університету - <https://wp.zp.edu.ua/wp-admin> .

7. Наукометричний та інформаційний аналіз.

З метою посилення наукової складової діяльності наукових та науково-педагогічних працівників Національного університету «Запорізька політехніка», а також коректного відображення публікаційної активності співробітників університету і подальшого індексування робіт науковців у різноманітних реферативних, та повнотекстових базах наукового цитування сектором наукометричного та інформаційного аналізу НБ НУ "Запорізька політехніка" постійно надавалися консультації з питань, пов'язаних із упорядкуванням профілів вчених в наукометричних базах Scopus та Web of Science, профілів на платформі ORCID (<http://orcid.org>) та профілів в Google Scholar (<https://scholar.google.com/>).

З метою покращення публікаційної активності співробітників НУ «Запорізька політехніка» в іноземних наукових періодичних виданнях, що індексуються в Scopus та Web of Science надавалися консультації щодо підбору та перевірки журналів, в яких краще друкувати свої наукові роботи. Постійно велося інформування наукових співробітників щодо пільг та преференцій, які надають провідні іноземні видавництва авторам з України.

Протягом року регулярно відбувається інформування через соціальні медіа про нові публікації науковців НУ «Запорізька політехніка», які починають індексуватися в наукометричних базах Scopus та Web of Science. Ця інформація також передається Імідж центру для оприлюднення на офіційних майданчиках університету. Аналізується публікаційна активність науковців, участь в міжнародних рейтингах, тощо - і у вигляді інфографіки оприлюднюється бібліотекою в своїх соціальних медіа.

Протягом року проводилася робота з упорядкування інституційних профілів Запорізької політехніки у реферативних, бібліографічних базах даних Scopus та Web of Science; здійснювалась робота із перевірки поданих співробітниками даних щодо публікаційної активності у науковий відділ та відділ аспірантури та докторантури, Вчену Раду.

Сектор наукометричного та інформаційного аналізу залучений в заходах із реалізації стратегічних цілей університету НУ «Запорізька політехніка».

Завідувач сектором (Пилипенко Н.В.) приймає участь в розробці і впровадженні заходів із розвитку і виходу на міжнародний рівень, покращення індексації наукового журналу університету «Нові матеріали і технології в металургії та машинобудуванні». Відбулося одноденне відрядження до НТУ «Дніпровська політехніка» 21 грудня 2024 року з метою консультування із розвитку наукового журналу групи «А» та із питань організації наукових конференцій (разом із Шаломєєвим В.А. та Матюхіним А.Ю.).

В вересні-жовтні 2024 року Пилипенко Н.В. прослухала Курс для видавців наукових видань від Research4Life, DOAJ, ASSAf (4 заняття):

- Директорія журналів відкритого доступу (DOAJ) та Research4Life.

- Подання наукового журналу до DOAJ і оновлення інформації про науковий журнал.
- Найкращі видавничі практики для наукових журналів.
- Дотримання академічної доброчесності і етики.

А також курс «Видання книжок у відкритому доступі» (EIFL in collaboration with SUPRR (Supporting Ukrainian Publishing Resilience and Recovery) and the Ministry of Education and Science of Ukraine), 3 заняття (жовтень 2024): 1) Видання книжок у відкритому доступі; 2) Комерційні і некомерційні видавництва; 3) Рішення для видавничої інфраструктури.

Завідувач сектором (Пилипенко Н.В.) приймає участь також в організації проведення міжнародних конференцій, які відбудуться в 2025 році (визначення і корекція плану заходів):

1) Міжнародна науково-практична конференція «Бізнес-екосистеми: сталий розвиток 2025»/International Conference «Business Ecosystems: Sustainable Development» (BESD-2025);

2) International Conference Advanced & Novel Technologies - Interdisciplinary Collaboration on Materials Science (ANTICM -2025);

3) International Conference on Smart Innovations in Energy and Mechanical Systems (SIEMS-2025).

Пилипенко Н.В. входить до складу Організаційного комітету Міжнародної науково-практичної конференції «Business Ecosystems: Sustainable Development» (BESD-2025), приймала участь в розробці айдентики конференції, дизайні сайту <https://be-sd.org/> . Веде соціальні медіа конференції BESD-2025 (фейсбук: <https://www.facebook.com/BESDconference/> , YouTube: <https://www.youtube.com/@BESD-conf>), здійснює розробку інформаційних матеріалів конференції та перевірку на текстові збіги поданих публікацій.

8. Перевірка на плагіат

Протягом року здійснювалось адміністрування Системи [Strikeplagiarism.com](https://www.strikeplagiarism.com) та перевірка навчально-наукових робіт та звітів за результатами наукової і науково-технічної діяльності на текстові збіги. Перевірено близько 120 робіт. Бібліотекою здійснюється протягом року обов'язкова перевірка на текстові збіги всіх видів наукових і навчальних видань, які будуть затверджуватись Вченою Радою університету. Постійно здійснюється аналіз використання системи, а наприкінці терміну контракту – прогнозування потрібних обсягів для замовлення.

Сторінка сайту, присвячена академічній доброчесності постійно наповнювалась корисною інформацією для науковців, посиланнями на нормативні та законодавчі акти, вебінари, лекції, книги, статті за цією тематикою.

9. Інноваційний освітній простір наукової бібліотеки НУ «Запорізька політехніка».

В умовах воєнного часу працівники бібліотек перетворили свої заклади на осередки волонтерської діяльності та хаби психологічної підтримки.

Проте головним напрямом діяльності університету є освіта, тому ми з перших днів долучилися до організації навчального процесу для переміщених закладів освіти.

Вчителі та учні з тимчасово окупованих територій Запорізької області потребували місця, де вони могли навчати та навчатися, сумісного простору для активностей разом зі своїми учнями. На базі Запорізької політехніки в приміщеннях бібліотеки було розміщено освітні хаби з Дніпрорудненської, Василівської, Енергодарської, Токмацької та Бердянської громад Запорізької області.

В 2024 році протягом декількох місяців продовжувалась реконструкція двох читальних залів, приміщення читального залу економічної літератури готувалось для роботи освітнього хабу. Фонд читального залу економічної літератури було об'єднано з фондом читального залу навчальної літератури.

В жовтні було презентовано оновлений освітній хаб.

У межах співпраці між Національним університетом «Запорізька політехніка» та Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) у рамках програми «Зміцнення громадської довіри (UCBI)» було реалізовано масштабний проєкт зі створення інноваційного освітнього простору «OsvitaHub». Цей простір став ключовим центром підтримки освітян м. Запоріжжя та Запорізької області, зокрема педагогів і учнів, які через окупацію змушені були залишити свої домівки. Основна мета ініціативи – не лише забезпечення якісної освіти, а й професійний розвиток педагогів, психологічна підтримка та адаптація до нових умов роботи.

Ключовим елементом проєкту стала його інтеграція в Наукову бібліотеку, що дозволило гармонійно поєднати традиційні освітні функції з сучасними технологіями. Бібліотека університету завжди була центром знань, але сьогодні вона трансформується у простір, який відповідає викликам цифрової епохи. Завдяки модернізації її приміщення оснастили мультимедійними зонами, інтерактивними навчальними платформами та цифровими ресурсами, що дозволило не лише зберегти класичні функції, а й розширити можливості її потенціалу. Об'єднання діяльності бібліотеки з роботою освітнього хабу сприяло створенню динамічного середовища, у якому викладачі та учні можуть ефективно взаємодіяти, працювати над спільними проєктами, отримувати консультації та брати участь в освітніх заходах.

Від жовтня 2024 року в Освітньому хабі відбулося понад 50 різнопланових заходів із середньою відвідуваністю понад 30 осіб (що є значним результатом для міста, розташованого поблизу лінії фронту); зокрема – тренінги, майстер-класи тощо, які охоплюють такі теми, як цифровізація

освіти, професійне вигорання, кар'єрне зростання, трансформація закладів освіти та управління освітнім процесом. Окрім цього, організовувалися панельні дискусії та круглі столи, присвячені актуальним питанням розвитку освітньої сфери, впровадженню інноваційних технологій та формуванню ефективних стратегій управління в закладах освіти.

У рамках заходів відбувалися зустрічі з провідними експертами, науковцями, представниками державних установ та відомими особистостями. Серед запрошених гостей були міністр освіти Оксен Лісовий (<https://zp.edu.ua/vizyt-ministra-osvity-i-nauky-okseno-lisovogo-do-zaporizkoyi-politehniky>), олімпійська чемпіонка Ярослава Могучих та інші видатні діячі, які поділилися своїм досвідом та баченням розвитку освіти й професійного становлення молоді (<https://zp.edu.ua/zustrich-u-mezhah-proyektu-nok-ukrayiny-olympiclab>).

Крім цього, університет проводить вчені ради, зібрання трудового колективу та інші офіційні зустрічі, спрямовані на підвищення якості освітнього процесу, удосконалення науково-дослідної діяльності та розвиток внутрішньої співпраці між викладачами, студентами й адміністрацією (<https://mon.gov.ua/news/navychky-maibutnoho-2024-mozhlyvosti-dlia-kozhnoho>). Особлива увага приділяється питанням академічної доброчесності, професійного розвитку освітян, а також створенню комфортного й сучасного освітнього середовища для студентів, абітурієнтів та школярів.

У межах діяльності хабу значну увагу приділено розширенню доступу до освітніх ресурсів та популяризації можливостей бібліотеки. Особливу цінність для педагогів становить доступ до бази навчальних посібників видавництва ЦУЛ, що надає актуальні матеріали з різних дисциплін.

Завдяки системі збору зворотного зв'язку понад 90% відвідувачів висловили абсолютне задоволення якістю запропонованих заходів, а 10% запропонували рекомендації, які планується реалізувати у 2025 році для подальшого вдосконалення бібліотечного простору.

Перед бібліотекою завжди залишаються певні виклики, зокрема необхідність розширення мережі підтримки освітян, які зазнали емоційного вигорання, а також інтеграція нових цифрових інструментів та методик для покращення дистанційного навчання. Для подальшого розвитку бібліотеки заплановано розширення спектру послуг, створення нових просторів для посилення психологічної підтримки через спеціалізовані програми, а також залучення додаткового фінансування для модернізації простору та технічного оснащення.

Освітній хаб на базі Наукової бібліотеки «Запорізької політехніки» став важливою інноваційною платформою, що поєднує традиційні бібліотечні функції з сучасними освітніми технологіями. Його діяльність сприяє зміцненню спільноти освітян, надає їм необхідну підтримку та допомагає адаптуватися до нових умов роботи.

Подальший розвиток бібліотеки, створення нових просторів та розширення можливостей є важливим кроком у зміцненні системи освіти в

регіоні. Спільними зусиллями бібліотекарів, міжнародних організацій та академічної спільноти можливо створити стійку та ефективну систему підтримки, яка відповідатиме сучасним викликам і сприятиме розвитку української освіти навіть у найскладніші часи.

10. Підвищення кваліфікації

Участь у професійних заходах є важливим інструментом розвитку бібліотечної справи, вдосконалення навичок фахівців та впровадження інновацій. Регулярна взаємодія з професійною спільнотою сприяє не лише оновленню знань, а й формуванню стратегічного бачення розвитку бібліотеки. Завдяки таким заходам бібліотекарі ознайомлюються з найкращими практиками, вивчають сучасні тенденції, обмінюються досвідом із колегами та знаходять нові рішення для покращення бібліотечного сервісу. Наприклад, відрядження Н. В. Пилипенко (разом з Шаломєєвим В. А. та Матюхіним А. Ю.) до НТУ «Дніпровська політехніка» (21.09.2024) стало важливим етапом інтеграції бібліотеки в загальнонаціональний та професійний простір, дозволивши презентувати досвід роботи з науковими журналами НУ «Запорізька політехніка» та визначити роль бібліотеки в цьому процесі.

У травні 2024 року співробітниками відділу інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення (Коваленко О. В., зав. від. та Деськовою О. І.) провели низку практичних заходів з заповнення та ефективного використання інституційного репозитарію для колег з інших відділів. В рамках заходів були продемонстровані конкретні методи та інструменти для завантаження, структуризації та управління цифровими науковими ресурсами, а також обговорено алгоритми інтеграції репозитарію з іншими інформаційними системами установи. Співробітники відділу надали рекомендації щодо оптимізації процесів збереження, обміну та пошуку наукових публікацій, що дозволяє підвищити ефективність використання інституційного репозитарію у науковій діяльності.

Також, протягом року спеціалісти наукової бібліотеки НУ "Запорізька політехніка" активно брали участь у різноманітних онлайн-заходах, спрямованих на підвищення професійних компетентностей. Це містило відвідування конференцій, вебінарів, тренінгів та воркшопів, які були присвячені актуальним питанням бібліотечної діяльності, зокрема – наукометрія та аналітика (Оновлення у Web of Science, InCites та Research Horizon Navigator; Бібліометричний аналіз та рейтингові стратегії; Академічна доброчесність і плагіат); відкритий доступ і публікаційний процес (Подання дисертацій у PQDT Global, Видання книжок у відкритому доступі, Директорія журналів відкритого доступу (DOAJ) та видавничі практики); інструменти для дослідників та бібліотекарів (Використання EndNote для оформлення статей; Підтримка відкритих дослідницьких ініціатив; Штучний інтелект у бібліотечній діяльності) від таких організацій та компаній, як Clarivate, EIFL та Книжкова палата України, а також бібліотек КПП, УКУ тощо.

Особливої уваги заслуговує науково-практичний семінар від Книжкової палати України, що охоплював нагальні питання й методики індексування видань за Універсальною десятиковою класифікацією, обговорення загальних і спеціальних визначників та сфери їх застосування, що є важливими для підвищення кваліфікації систематизаторів бібліотек і вдосконалення індексації наукових видань (17.12.2024).

Участь у подібних заходах сприяє розвитку компетентностей бібліотечних фахівців та впровадженню сучасних технологій у діяльність університету.

Працівники бібліотеки не тільки виконують весь масив роботи, але й беруть участь у науково-методичних семінарах, вебінарах.

Впродовж 2024 року фахівці НБ брали участь у наступних заходах:

- ☐ інтерактивний семінар Бібліотечний цифровий контент епохи штучного інтелекту.

- ☐ Круглий стіл Використання сучасних інформаційних та web-технологій в освітянських

бібліотеках (ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського)

- ☐ Вебінар Перші кроки у редагуванні Вікіпедії

- ☐ Ресурси для науки: Національна електронна науково-інформаційна система та Web of Science» : цикл 8 вебінарів, організований Державною науково-технічною бібліотекою України спільно з Clarivate.

- ☐ Вебінари НТБ КІП циклу “Управління дослідницькими даними”

- ☐ науково-практичний семінар Книжкової палати “Методика індексування видань за Універсальною десятиковою класифікацією

- ☐ Інструменти оцінювання даних на відповідність принципам FAIR – вебінар НТБ КІП

- ☐ вебінари Clarivate

11.Методична робота Наукової бібліотеки

Робота закладів вищої освіти залишається чутливою до актуальних подій в країні. У 2024 році, в умовах тривалого повномасштабного вторгнення, наукова бібліотека НУ "Запорізька політехніка" продовжує адаптувати свою діяльність відповідно до нових викликів. Протягом цього періоду відбулася переорієнтація та вдосконалення робіт, що враховують сучасні реалії та потреби освітнього та виховного процесів.

Практика інтеграції альтернативних онлайн- та офлайн-ресурсів сприяла підвищенню гнучкості роботи бібліотеки. Особливу увагу приділено аналітичній складовій діяльності, оновленню методичних документів та вдосконаленню використання інформаційних платформ. Ці зміни стали невід'ємною частиною процесу адаптації наукової бібліотеки до реалій сьогодення, забезпечуючи ефективну підтримку навчального та наукового середовища в умовах воєнного стану.

Завдяки методичній роботі наукова бібліотека розвивається як сучасний інформаційний центр, що відповідає викликам цифрової епохи та забезпечує якісне обслуговування користувачів. Основними завданнями відділу є організація методичної діяльності, яка охоплює створення, впровадження та удосконалення стандартів бібліотечного обслуговування, методичний супровід науково-дослідної діяльності наукової бібліотеки, університету, впровадження інноваційних підходів у роботу бібліотеки, а також координація роботи всіх структурних підрозділів бібліотеки.

Протягом звітнього року проведено одне засідання методичної ради.

На засіданні методичної ради НБ НУ «Запорізька політехніка» у 2024 році обговорювали: затвердження нового складу ради; цифрову трансформацію для покращення доступу до електронних ресурсів; розвиток дистанційних сервісів для користувачів, які не можуть відвідувати бібліотеку; забезпечення студентів і викладачів важливими навчальними матеріалами через онлайн-ресурси (зокрема, «Наукова періодика України»); розробку інформаційних матеріалів про зміни в роботі бібліотеки та рекомендації щодо її використання.

Розробка та редакція документів, що регламентують роботу бібліотеки.

Актуалізація документів, що регламентують роботу наукової бібліотеки університету, є необхідною умовою для її ефективного, сучасного та відповідного до освітніх стандартів функціонування. Протягом року здійснювалася розробка та оновлення ключових нормативних документів, що регулюють діяльність бібліотеки, зокрема:

1. Положення про відділ довідково-бібліографічної та інформаційної роботи
2. Положення про відділ інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення
3. Положення про відділ наукової обробки документів та організації каталогів НБ НУ «Запорізька політехніка».
4. Положення про відділ комплектування наукової бібліотеки НБ НУ «Запорізька політехніка»
5. Положення про роботу НБ НУ «Запорізька політехніка» з документами, отриманими в дарунок.
6. Інструкція з обліку документів, прийнятих від читачів натомість загублених.
7. Інструкція з обліку періодичних видань, які надходять до фонду Наукової бібліотеки.
8. Інструкція з оцінювання та обліку документів що надійшли до фонду НБ без визначеної вартості.
9. Інструкція про порядок зняття з обліку вилучених документів з фондів Наукової бібліотеки НУ «Запорізька політехніка»
10. Порядок індексації балансової вартості основних бібліотечних фондів наукової бібліотеки НУ «Запорізька політехніка».

11. Пам'ятка щодо складання тематико-типологічного плану у системі УФД/Бібліотека.

Координація роботи відділів бібліотеки та надання консультативної допомоги співробітниками бібліотеки

Протягом року здійснювалася організація взаємодії між відділами для підвищення ефективності виконання бібліотечних процесів відповідно до внутрішніх нормативних документів та стратегічних цілей бібліотеки, обговорення проблемних питань та вироблення рішень, спрямованих на оптимізацію роботи відділів.

Консультативна підтримка працівників бібліотеки спрямована на актуалізацію їхніх робочих навичок відповідно до сучасних вимог, підвищення рівня цифрової грамотності, адаптацію до нових технологій та оптимізацію робочих процесів шляхом використання ефективних інструментів та програмного забезпечення. Протягом року проведено низку консультацій. Було надано рекомендації з використання Microsoft Word, зокрема щодо редагування графічних зображень (функція PrintScreen) роботи з таблицями для створення шаблонних документів та використання табуляції для коректного вирівнювання тексту й покращення структури документів.

Окрему увагу було приділено використанню інтернет-ресурсів, зокрема можливостям поштових служб для підготовки та передачі візуального контенту великого обсягу.

Системна координація роботи відділів у поєднанні з наданням консультативної підтримки сприяє підвищенню загальної ефективності бібліотечної діяльності, розвитку професійних навичок співробітників та впровадженню сучасних технологій у робочі процеси.

Протягом року тривала робота з базою даних "Бібліотечний фахівець", яка забезпечує інформаційну підтримку бібліотечних працівників. База поповнювалася аналітичними бібліографічними даними з періодичних видань, що мають повні тексти у відкритому доступі в Інтернеті.

Окрім додавання нових матеріалів, проводилося редагування та вилучення записів з метою уточнення тематики, актуалізації інформації та відповідності критеріям відбору.

За підсумками роботи загальна кількість записів у БД "Бібліотечний фахівець" становить 2394 записів.

Директор Наукової бібліотеки

Раїса КУЧЕРУК